Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 265. Izven Ljubljane 8 vin. V Ljubljani, v torek, 18. novembra 1913. Leto XLI.

SLOVENEC

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . . K 26·—
za en mesec „ . . „ 2·20
za Nemčijo celoletno . „ 29·—
za ostalo inozemstvo . „ 35·—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . K 24·—
za en mesec „ . . „ 2·—
V upravi prejeman mesečno „ 1·70

Sobotna izdaja:
za celo let . . . . . „ 7·—
za Nemčijo celoletno . „ 9·—
za ostalo inozemstvo „ 12·—

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . po 15 v
za dvakrat . . . . „ 13 „
za trikrat . . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.
Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.: enostolpna petitvrsta po 18 vin.

Poslano:
enostolpna petitvrsta po 30 vin.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev 6/III. Rokopisi se ne vračajo; netrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Volilno gibanje.

Shodi S. L. S.

Iz Idrije poročajo: Volilni shod Kat. pol. društva se je vršil v Idriji v nedeljo ob 4. uri popoldne. Dvorana je bila polna možakov, tudi nekaj naprednjakov in socialnih demokratov je bilo navzočih, ki so se zelo mirno zadržali. K besedi se ni nihče oglasil. Kandidat dekan Arko je govoril, kaj je storila S. L. S. na Kranjskem in kaj posebno v Idriji. Podržavljenje ceste Idrija—Logatec je pač njena zasluga, kakor tudi, da se sedaj razširja in popravlja na državne stroške. Pri šolah se posebno kaže skrb za napredek. Do osemrazrednice na rudniški dekliški šoli je pripomogla pač le naša stranka, da ima kakih 17 Idrijčank službo na čipkarskih zavodih z najmanjšo plačo 1200 kron, da se je ustanovila gospodinjska šola in otročji vrtec, je pripomogla naša stranka, nasprotniki pa bi bili radi vse zavode pokopali. Nasprotno pa je prenehala logarska šola in ne naprednjaki ne demokrati se niso zganili, da bi jo ohranili. Marsikak realec bi lahko vanjo vstopil in prišel do kruha z malimi stroški. — Kandidata se je vprašalo, kaj je vendar s Theimerco in Johanco, s katerima vedno krošnjarijo nasprotniki in koliko škode se je storilo Pavšlerju. Govornik stvarno razloži, pa z zgledi pokaže, da so bile take Johance že v Idriji — vedeževalke pri kaki potujoči panorami in so jih obiskali le taki, ki k pridigam in krščanskim naukom ne hodijo. Enako se je godilo tudi v Ljubljani, kjer so se v kočijah vozile napredne dame prerokovat si srečo od ženske. In tam, kjer gospodarijo neomejeno liberalci in socialni demokrati, v Parizu, cvete taka obrt. Saj so leta 1912. našteli 34.607 vedeževalk v Parizu, ki anoncirajo celo v časnikih svojo spretnost in plačujejo zato do 300.000 K letno, gotovo ne v časnike naše stranke. Dokazali so, da plačajo takim ženskam do 73 milijonov frankov na leto. To so prave Johance! (Bučen smeh.) Pavšlerja pa je podrla špekulacija in Glavna posojilnica. Nekaj enakega je bilo tudi v Idriji, a naša stranka ni šla na limance, pač pa se je napredne nekoliko lima prijelo. Pri razgovoru je omenjal rudar Kristan: Ako naši nasprotniki ne vedo o gospodarstvu kranjske dežele nič drugega naši stranki očitati, kakor le Theimerco in Johanco, je znamenje, da je kaj vestno vršila svojo dolžnost, ker taki zagrizeni sovražniki ne morejo ničesar najti. Kaj je dr. Krek s kom govoril, to na našo politiko nič ne vpliva, pač pa vemo, da je gospod veliko delal in pisal za delavstvo, ki mu mora biti vedno hvaležno. Shod naj izreče javno svoje ogorčenje in stud, da se »Narod« in »Dan« poslužujeta tako podlega orožja, ker se lepi slovenski jezik na tak ostuden način omadežuje. Shod je temu predlogu soglasno pritrdil.

V nedeljo 16. t. m. po prvi maši je imel na Igu volilni shod državni poslanec Fr. Povše v dvorani Našega Doma. Navzočih je bilo okoli 200 volilcev, med njimi je bilo šest županov iz okolice. Govornik je poročal obširno in natančno o delu S. L. S. v deželnem zboru. Z zgledi je dokazal, da je imela sedanja večina v deželnem zboru pred očmi koristi kmeta. Volilci so pazljivo poslušali govor in ga spremljali z navdušenim odobravanjem. Na predlog g. župnika se je soglasno vzela na znanje njegova kandidatura, ravnotako tudi kandidatura deželnega glavarja dr. Iv. Šusteršiča in Miha Dimnika. Ob sklepu shoda je izročil g. župan z odborniki govorniku častno diplomo občine Studenec-Ig.

Volilni shod za deželnozborske volitve se je v nedeljo vršil v Vodičarjevi gostilni na Javorniku na Gorenjskem. Predsedoval mu je g. župan Mulej. Zbranim volilcem je g. župnik Košir razlagal novi volilni red in zraven opisal plodonosno delovanje deželnozborske večine. Proti se mu je oglasil socij Cink, kateri jo bi bil pa kmalu skupil, ker je označil S. L. S. za nepošteno. Vsled takega žalenja so volilci S. L. S. skočili pokonci in Cink je moral hitro besedo preklicati in jo proč odkuriti. Krščanski socialec g. Glavič je navzočim socijem očital ,da so v veliko škodo tukajšnjemu delavstvu, ker nočejo vzajemno delovati s tistimi, ki se potegujejo za zboljšanje delavskih pokojnin. Socialna demokracija je pač povsod enaka. Na svojih shodih sociji obdelujejo vodiško Johanco, Theimerco, duhovnike in dr., svojemu delavstvu pa za izboljšanje njihovega položaja ničesar ne pripomorejo. Zato je delavstvo vednih obljub že do grla sito in zapušča njih voditelje, katerih ni drugega, kakor samo sladka beseda — za plačevanje v socijski fond.

Na Dovjem je bil v nedeljo, dne 16. t. m. predpoldne ob 11. uri volilni shod. Poročala sta gg. vitez Pogačnik in župnik Piber. Navzoči volilci so z vso pazljivostjo sledili gg. poročevalcema, izrekli popolno zaupanje poslancem S. L. S. ter se soglasno izrekli za kandidaturo gg. viteza Pogačnika in župnika Pibra. Shod S. L. S. je bil v nedeljo tudi v Kranjski gori.

Volilni shod v Dobu se je vršil na Martinovo nedeljo ob nepričakovano obilni udeležbi volilcev; zato se je shod vršil v šolskih prostorih. Bilo je gotovo nad 200 volilcev. Shod otvori g. župnik in duhovni svetnik Jan. Gerčar in imenuje za predsednika shodu vrlega brezoviškega župana g. Janeza Cerar. Besedo dobi g. kandidat v splošni kuriji, dekan Lavrenčič, ki se uvodoma spominja stoletnice očeta zatiranih naših bratov na Koroškem, katerim so zborovalci poslali brzojaven pozdrav. Potem omenja, da je takozvana napredna stranka bila zatiravka kmečkega stanu, saj je za povzdigo živinoreje v deželi dala na proračun komaj letnih 640 K. (Mimogrede omenjeno: sedaj je samo v dobsko faro prišlo skoro ravnotoliko podpore za živinorejo, kolikor jo je bilo preje namenjene za celo Kranjsko!) Nato obširno razpravlja o delu S. L. S. Za kmeta omenja postav, ki so pripomogle našemu ljudstvu do veljave v deželi. — Na shod je prišlo tudi nekaj nasprotnikov, ki pa shodu niso prav nič škodovali. Ko je dal g. predsednik na glasovanje kandidaturo g. dekana Lavrenčiča in g. dr. Kreka, je bila kandidatura navdušeno sprejeta. Zoper kandidaturo jebil en sam. Tako je naš shod bil najlepši odgovor na hujskanje nekaterih liberalnih kričačev doma in po svojih umazanih listih.

Volilni shodi S. L. S. v Belokrajini. V nedeljo sta se vršila volilna shoda v Starem trgu v Poljanski dolini in na Sinjem vrhu, na katerih sta govorila kandidata Dermastia in Mihelčič. Razpoloženje med volilci je izvrstno.

Shod S. L. S. se je vršil v nedeljo 16. novembra v Strahinju pri Kranju, na katerem je govoril prof. Marinko iz Kranja o velikem delu, ki ga je vršila S. L. S. v zadnjih šestih letih. Navzoči so bili večinoma vsi posestniki vasi Strahinj. Priporočamo, da se prirejajo take vrste shodov tudi po drugih občinah.

Shod v Košani minolo nedeljo popoldne je bil dobro obiskan. Govorila sta dr. Pegan in dr. Žitnik. Na predlog domačega župana sta bila oba soglasno proglašena za kandidata. Na predlog g. nadučitelja Grada so zborovalci navdušeno izrekli zahvalo in zaupanje S. L. S. in njenemu načelniku kakor tudi vsem dosedanjim poslancem.

S. L. S. je preteklo nedeljo na Kranjskem priredila **nad trideset shodov.**

Mestni volilni okraj Vrhnika—Postojna—Lož.

V včerajšnji seji se je poročalo Izvrševalnemu odboru S. L. S., da so tudi zaupniki postojnski in ložki pripravljeni sprejeti kandidaturo **g. dr. Janko Marolta,** ki so jo soglasno postavili vrhniški zaupniki. Izvrševalni odbor je vzel to pritrdilno na znanje.

Stara sleparija.

Liberalci nastopajo zopet kot »samostojni kandidati«, ker jih je sram lastne stranke. Ti kandidatje so tako samostojni, da njihove kandidature objavlja — »Slovenski Narod«. Še pri nobenih volitvah ta volilna zvijača liberalcem ni nič pomagala. S tem si liberalna stranka daje samo največje ubožno izpričevalo, ker se niti s svojim imenom več ne upa na dan.

Radovljiški kolodvor in liberalni idiot.

Ni je stvari, za katero bi se Radovljičani bolj zanimali in katere bi bolj potrebovali, kakor novega razširjenega kolodvora in otvoritve postajališča za blagovni promet.

Železniško vprašanje mesta Radovljice je bilo od prvega početka popolnoma zavoženo in ponesrečeno. Ko so železnico projektirali pod mestom, po terenu največjega strmca, tedaj so odločevali privatni in politični oziri, ne pa zmisel za občni blagor radovljiškega mesta. Radovljica je bila svojčas pravo nemškutarsko gnezdo, v katerem so imeli nemškutarji popolno oblast, in ko so v deželi prišli do veljave tudi slovenski poslanci, tedaj je prišla kazen za nemškutarijo — železnica pod mestom in Radovljičani niso imeli niti postajališča. Ko je prišla mestna uprava v slovenske roke, tedaj so se morali slovenski župani leta in leta boriti za vsako drobtinico, da so jo iztisnili od železniške uprave. Ko je železniška uprava dovolila postajališče v Radovljici, tedaj je mestna občina sama morala postaviti in dolgo vrsto let oskrbovati tisto kolibo pod mestom, ki nosi naslov: postajališče Radovljica.

Pred dobrimi desetimi leti je mestni zastop prišel v roke zagrizenih liberalcev. Ti so vrgli tedaj nad vse delavnega in vplivnega župana Robleka in v mesto zanesli najhujši liberalizem. **10letna doba liberalnega vladanja je bila doba največje gospodarske stagnacije in največja nesreča za mesto. Liberalni mestni zastop ni ničesar uspešnega storil in ničesar dosegel za razširjenje kolodvora.** V liberalnem mestnem zastopu so odločevali tujci, ne domačini, ti pa so bili pač najboljši agitatorji liberalnih idej, za gospodarske interese mesta in za raz-

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušecki, poslovenil dr. Leopold Lénard.

(Dalje.)

»Veseli me, da vam ugaja... Torej prišli ste pogledat cerkev? Pri sebi imam načrt in proračun, ali hočete videti?«

»Kaj mi bo vaš načrt?« je skomizgnil z rameni. »Jaz sem poslan preiskat, če morejo kmetje varno moliti v cerkvi, ker vlada skrbi zanje.«

Revski je spoznal namen prihoda, pobledel razburjenosti in očitajoče pogledal glavarja.

Ta je pa z ramo skomizgnil v znamenje, da ne more pomagati, a ko je Revski s prstmi pokazal, če bi ne bilo mogoče plačati, je stopil glavar k oknu in zaklical:

»Gospod Ravski, vaši konji so na travniku... pojdite jih odgnat!«

Gospodar je razumel migljaj in šel iz sobe, načelnik pa:

»Mihael Mihajlovič, pri nas je pregovor: ako daje, vzemi... kaj mislite?«

»Ah, Ivan Petrovič, vzel bi jako rad, a kaj, ko je jasno povelje, da moram cerkev zapreti. Pomislite samo, sam arhirej to prosi... Ali mu je mogoče odreči?«

»Hm... arhirejeva beseda je močna, toda tudi vaša ni lahka... Morda pa ni treba na cerkvi nobenega popravila? Dobra je, kakor je... kaj?«

»Rad bi iz cele duše... Mogoče bi se bilo nekoliko opomoči pri tem... no, če ni mogoče, kaj početi? Povelje ...kaj!«

»Kaj pa, če bi tako nekoliko zavlekli?«

»Hm... za teden, za dva, toda ne dalje...«

»Slabo je,« je zamrmral glavar in se ustavil pred zaprto omaro s knjigami, kjer je skozi steklo zagledal naslov, ki ga je zanimal: »Pravice in dolžnosti kmečkih občin in kmetov v poljskem kraljestvu«. In ne samo naslov je bil protiven vladni volji, ampak še bolj kraj, kjer je bila natisnjena: »Krakov«!

Njegova špijonska duša je spoznala v prvem trenotku važnost tega odkritja.

Spomnil se je gubernatorjeve okrožnice, ki zapoveduje, da je treba skrbno zasledovati ljudi in knjige, ki bi pojasnjevale ljudstvu njegove pravice in privilegije, izvirajoče iz carskih ukazov o osamosvojitvi kmetov... Revski sam gotovo ne agituje, toda sin njegov punta kmete zoper vlado, a dokaz je ta knjiga v omari.

Zdaj se bo lahko pobotal z Revskim, arhitekt pa naj zapre ali odpre cerkev, to je njemu vseeno, kajti sprejeto odkupnino bo poravnal na drugačen način.

In postal je vesel in se obrnil z nasmehom k arhitektu:

»Mihael Mihajlovič, torej ni nobenega drugega načina? Pomislite...«

»Za vas, Ivan Petrovič, storim to, da zavlečem za mesec dni . . . naj se potrudijo, toda povrnejo mi stroške.«

Po teh besedah je vstopil Revski in pogledal pazljivo na gosta:

»Kaj, gospod arhitekt, ali naj dam načrt in proračun?«

»Jaz, gospod Revski, sem odkritosrčen, odkrit ruski človek,« udaril se je arhitekt na prsi, »in povem vam, da je cerkev stara, nevarnost je, da se kmalu podere.«

»Saj je niste niti videli,« je zaklical razburjen.

»Mogoče, da je nisem videl, toda vem in to je zame dovolj, toda jaz sem dober človek, torej morem jo radi vas, gospod Revski,« poudaril je te besede, »pustiti še mesec, vaša reč je pa, da se potrudite, prosite, pišete, morebiti jo puste še dalje.«

Revski je mračen in jezen pogledal na glavarja in rekel z grenkobo:

»Dobro je bilo vaše poročilo.«

»Gospod Revski,« je izpregovoril glavar jako vljudno, »prosim za besedico . . . na samem . . . dovolite, Mihael Mihajlovič?«

»Prosim, jako prosim.«

Ko sta šla v drugo sobo, je rekel glavar sladko:

»Čemu se vi, gospod Revski, jezite? Ali za onih neumnih sto rubljev? Vrnem vam jih takoj, vi mi boste pa plačali ne samo stotak, ampak tisočak, samo da bi molčal.«

»Jaz? Radoveden sem, zakaj?« se je nasmehnil ne brez ironije.

»Vi se čudite, jaz pa ne. Poslušajte. Vlada prepoveduje puntati kmete, a iz vaše hiše, gospod Revski, gredo prepovedane politične brošure med kmete. . . No, in moji stražniki so zasačili, ali hočete vedeti naslov, kaj?«

»To so šale, gospod glavar,« in silil je na miren smehljaj, »ne mešam se med kmete, skrbim samo za gospodarstvo.«

»Vem, gospod Revski, toda vaš sin? Povem vam naslov: ‚Pravice in dolžnosti kmečkih občin in kmetov v poljskem kraljestvu', brošura iz Krakova. Ali jo poznate, gospod Revski?« se je nasmehnil zmagovito.

(Dalje.)

širjenje kolodvora pa niso ničesar storili. Pred dobrimi dvemi leti je prišla v Radovljici na krmilo S. L. S. in izvolila za mestnega župana gospoda Robleka.

Prvo velikopotezno delo za gospodarsko povzdigo mesta je bil sklep mestnega zastopa vse storiti, da doseže mesto nov kolodvor, in v ta namen je županstvo vso akcijo z nova zapričelo, se obrnilo deloma samo, deloma po svojih poslancih do železniškega ministrstva; je neprenehoma prosilo in moledovalo, obenem pa tudi sklenilo, da mestna občina sama po svojih skromnih gospodarskih močeh prispeva s primernim zneskom k skupnim stroškom, samo da mesto dobi postajo za blagovni promet.

Ta prispevek mestne občine k skupnim stroškom, osebni vpliv in stik poslancev S. L. S., posebno viteza Pogačnika in kanonika Novaka z železniškim ministrom baronom Foersterjem, je vplival, da se je izdelal nov načrt in upostavil potrebni kredit 133.000 K v državni proračun za prvo polovico leta 1914.

Tako je klerikalni mestni zastop radovljiški, oprt na poslance S. L. S., predvsem na državnega poslanca viteza Pogačnika, na deželnega poslanca dr. Gregoriča in dež. poslanca Pibra in oprt na radovljiškega okrajnega glavarja, preblagorodnega gospoda Župneka, ki je vladi vedno najtopleje priporočal nov kolodvor in sam dal mnogo tehnično važnih navodil inženirjem, — dosegel, da se je vendar enkrat ugodno rešilo železniško vprašanje za mesto Radovljico. Tako je z velikim in vstrajnim svojim delom in trudom popravil politične pogreške starih radovljiških nemškutarjev in **lenobo in zanemarjenost naprednih liberalcev zadnjih desetletij.**

Zato se sedaj čisto nič ne čudimo, da liberalci, ki niso bili nikdar vajeni in zmožni uspehov doseči, tudi sedaj nočejo uspehov pripoznati delavnemu mestnemu zastopu in poslancem S. L. S., ampak še naprej dvomijo nad novim kolodvorom in vidijo povsod samo volilni manever! Na manevre se pa res liberalci najbolje zastopijo, teh so pa navajeni, zato pa tudi o teh najrajše govore.

Iz obeh člankov »Slov. Naroda« št. 257 in 259 zveni venkaj samo prikrita politična zavist združena z največjim idiotstvom! Ali ni to politično idiotstvo, če piše »dobro informirana oseba H.« iz Trsta v »Slovenski Narod«, da v Trstu ni nič znanega o radovljiškem kolodvoru, nobenih načrtov in nobenega proračuna, in ravno v tem času, ko ta liberalni idiot to piše, leže generalni načrti, odobreni od ravnateljstva državnih železnic v Trstu dne 18. 10. 1913, št. 1329/I./III. javno razgrneni vsakomur na vpogled v občinski pisarni mesta Radovljice in sicer od dne 4. novembra do 18. novembra 1913.

In te načrte si upa tržaški »H.«, pravilneje radovljiški »Š.« javno utajiti?!

Vsled razpisa c. kr. deželne vlade z dne 24. 10. 1913, št. 28.334, je c. kr. okrajno glavarstvo v Radovljici o tem novem projektu, ki potrebuje tujega zemljišča, določilo političen obhod v zvezi z razlastilno razpravo na licu mesta na dan 12. decembra 1913 ob pol 11. uri dopoldne.

Pri tej obhodni komisiji interesenti lahko stavijo morebitne ugovore proti projektu, ki je razdeljen v dva dela: prvi obsega zgradbo velikega železobetonskega mostu, drugi del pa kolodvor sam.

Ali bode ta uradno razpisani in zaukazani politični obhod tudi samo politični manever?

In če je minister sam sporočil, da je postavil v proračun za leto 1914. za radovljiški kolodvor kredit K 133.000, ali naj bode to tudi le manever?! Takih manevrov z visokimi krediti v državnem proračunu si Radovljičani prav iz srca žele, samo to obžalujejo, da ni minister dodal še nekaj tisočakov za izobrazbo političnih idiotov, kakor sta »H.« in »Š.«.

Radovljičani pa preko teh idiotskih liberalnih prerokov gledajo polni zaupanja v boljšo prihodnost in ostanejo zvesti in hvaležni možem, ki so jim zasigurali nov kolodvor.

Radovljiški kolodvor in liberalci.

Razen »Vodiške Johance« se liberalci za nobeno stvar bolje ne zanimajo kakor za radovljiški kolodvor. Iz raznih krajev slovenske domovine prihajajo dopisi v »Narodu«, v katerih liberalci dokazujejo, da z radovljiškim kolodvorom ne bo nič. Oglašajo se liberalci iz Trsta, iz Bleda, iz Ljubljane, samo radovljiški liberalci pa trdovratno molče. Hudomušni ljudje trdijo, da se oni ne upajo naravnost na dan, ampak puste samo, da njihov splošno znani dopisnik »Naroda«, ki je obenem tudi zaupnik napredne liberalne stranke v Radovljici, pošilja »dobtinice« raznim svojim prijateljem, da se ti mesto njega v javnosti s klerikalci vojskujejo. In ti liberalni dokazi? O preklicano idiotstvo! Ker še ni v Ljubljani urejenega južnega kolodvora in ne v Škofji Loki, in tudi ne v Žirovnici, in ker še ni ceste iz Bleda v Radovljico, zato pa tudi kolodvora v Radovljici ne bo. To so same obljube in drugega nič, tako liberalci dan za dnevom pišejo. — Kaj pa je na vsem tem resnice? — Ceste z Bleda v Radovljico res še ni, toda tega niso krivi klerikalni poslanci niti deželni odbor, tega so krive le občine same, ki se niso mogle zediniti, kje naj se izpelje cesta. Vsak občan je hotel novo cesto imeti speljano tik mimo svoje hiše. Šele v zadnjem času se je doseglo sporazumljenje in zato je gotovo sedaj, da se prične kmalu z zgradbo nove ceste. Žirovnica tudi ni dobila prispevka za nov kolodvor od države, to je jasno, ker občina sama noče ničesar prispevati k skupnim stroškom; kjer se občina temu protivi, tam tudi država ne prispeva. Res je tudi, da Ljubljana še nima svojega kolodvora urejenega, enako tudi ne Škofja Loka, zato naj liberalci primejo svoje poslance, ker so **dosedaj ta mesta imela vedno le liberalne poslance, ki so bili brez vsake moči in brez vsakega vpliva.** Ko bi Radovljica bila še vedno liberalna po svojem mestnem zastopu in po svojih poslancih, potem bi tudi še sedaj ne bilo nobenega govora o novem kolodvoru. Klerikalci so mestu Radovljici priborili nov kolodvor — odtod to vpitje v liberalnem taboru.

Zakaj hoče Trebušnik priti v deželni zbor?

Zato, da bo inženirje učil mostove delati in račune pisati. Trebušnik je bil namreč prej župan brezniške občine. Kot tak je flikal in krpal most čez Savo na čudovite načine. Še bolj čudoviti so bili pa potem računi. Trebušnik je porabil za te račune višjo matematiko, ki je še inženirji ne razumejo. Zato se je pa zdela Brezničanom Trebušnikova kunšt prevelika in so mu vzeli županstvo. Zdaj pa hoče priti Trebušnik v deželni zbor, da bo te račune pojasnil in inženirje naučil, kako se mostovi delajo in računi pišejo. Zadnjič ga je obiskala ministrova hči, ki je rekla, da deželni inženirji ne znajo elektrarne delati in da mora priti Trebušnik v deželni zbor, ker le on bo to reč izpeljal. Naredil se je dopis za »Narod«, v katerem je bilo to natančno dokazano. »Piber pa Lampe sta že preč! Ta dopis ju je uničil!« se je potem slišalo. Ministrova hči je rekla, da ima Završnica premalo vode, pa Trebušnik bo že pomagal. Prilil bo tinte in telečje krvi, pa bo šlo! Ministrova hči ga bo že naprej spravila. Trebušnik bo še imeniten. Po zaslugah, ki si jih je pridobil za občino, je postal Trebušnik tako težak, da se je županski stolček pod njim polomil. Ker v celi občini niso mogli dobiti zanj dovolj močnega stola, je moral županstvo pustiti. Zato si je pa ogledal stole v deželnem dvorcu. Videl je, da so v deželni zbornici sedeži široki in močni iz hrastovega lesa. Tu bi že sedel, če bi se mogel le vsesti! Pa še nekaj drugega si je ogledal Trebušnik v deželnem dvorcu. Oglasil se je pri deželni banki in ta se mu je zelo dopadla. Hotel je imeti posojilo. Tu so ga pregledali in slednjič rekli: Oče Trebušnik, mi smo pripravljeni, vam posoditi nekaj tisočakov, če sodnija dovoli, da se vknjižimo na vaš trebuh. Sodnija je pa odgovorila, da trebuha še ni v gruntnih bukvah. Zdaj je pa šel Trebušnik k samemu dr. Lampetu in mu je povedal, da je on bil »krelikalec« in bo tudi vedno ostal »krelikalec«. Liberalci ga naj le volijo, saj je prav, če »krelikalca« enkrat tudi liberalci izvolijo. Samo denarja naj se mu posodi, to je glavna reč. Dr. Lampe pa je dejal, da ne bo nič, ker imajo gospodje pri deželni banki svoje rajtenge. Sicer pa bo že ministrova hči poskrbela, da pride Trebušnik na konja. Če bo pa izvoljen, kar je gotovo, če ga volijo liberalci in »krelikalci«, pa se bo lahko kar preselil v deželno banko. Trebušnik se že zastopi na politiko. Takih mož nam je treba, pa bodo ministrske hčere presneto rade hodile okoli Kranjcev!

Liberalni shodi v Belikrajini.

Dako Makar prireja pridno shode, na katere ga spremlja njegov brat, sodni adjunkt Milan Makar. Kako se vrše ti shodi, se razvidi iz tega, da je shod na Sinjem vrhu trajal četrt ure, potem sta prišla dva litra vina in s tem je bila stvar končana. — V Starem trgu je imel Makar shod pri Fugini. Poslušalo ga je 13 liberalnih kapacitet, kakor Peter Majerle, Osterman itd. Med temi 13 poslušalci je bil 10 volilcev. Shod je trajal dalje časa kakor na Sinjem vrhu, zato se je pa tudi temu primerno več izpilo.

Mohorjani! Ob sprejemu družbenih knjig darujte po desetinki »Slovenski Straži«!!

Pred odločilvijo na Hrvaškem.

Ogrski ministrski predsednik grof Tisza se je včeraj od 10. do 12. ure in od 4. do 6. ure pogajal s srbsko- hrvško koalicijo. Pogajanj so se udeležili poleg Tisze minister za Hrvaško grof Pejačević, kraljevi komisar baron Skerlecz; za srbsko-hrvaško koalicijo bivši sekčni načelnik Nikolić, Badaj, Medaković in Mažuranić. Kakor poročajo iz Budimpešte, so pogajanja sklenjena ter se je doseglo znatno zbližanje. Člani hrvaške koalicije bodo danes v Zagrebu konferirali s člani svoje stranke. Kakor zatrjujejo poročila, smo tik pred zopetno vpostavo normalnih razmer na Hrvaškem. **Komisarijat se opusti, Skerlecz bo imenovan za hrvaškega bana. Nove volitve v hrvaški sabor se izvrše še pred Božičem.** Baje je vlada pristala na to, da se sestavi pravilni imenik hrvaških krajevnih imen, dala nekaj koncesij za skušnje poštnih uradnikov ter je pristala na to, da se izpremeni službena pragmatika za železniške uslužbence na Hrvaškem. Krštitev hrvaške ustave po železniški pragmatiki tako odpravijo, da dotični paragraf izpremene in da podrobnosti po odredbah določijo. Mažarščina se omeji po državnih železnicah na Hrvaškem na notranje poslovanje. Volitve v sabor se, kakor rečeno, kmalu razpišejo, ker zavzema koalicija stališče, da se mora finančna nagodba še letos obnoviti, kar je vzel Tisza na znanje. Dva voditelja opozicije ostaneta v Budimpešti, da se pogajata s Skerleczem o vprašanjih, ki tičejo samoupravni delokrog hrvaške vlade. Šlo bo za koncesije ob volitvah. Finančno nagodbo nameravajo skleniti samo za eno leto. O sporazumu se je sestavil in podpisal zapisnik.

Katoliška cerkev v Srbiji.

Belgrajski dopisnik zagrebškega »Srbobrana« poroča svojemu listu o naslednjih izjavah prosvetnega ministra Ljube Jovanovića o katoliški cerkvi v razširjeni Srbiji:

Katoliški duhovniki, ki so se za časa osvobojenja nahajali v naših novih pokrajinah, so do danes ostali na svojih mestih. Izjavili so svojo lojalnost in izrekli željo, da ostanejo na svojih župnijah. Srbska vlada je njihovo željo upoštevala in so katoliški duhovniki — kakor tudi duhovniki ostalih veroizpovedi — dobivali ves čas stalno plačo, in sicer višjo nego preje od konzulatov zainteresiranih držav. Tako je bilo tudi v Črnigori, izvzemši patra Palića, ki je bil puntar. — V državnem prosvetnem proračunu je do konca tekočega leta samo postavka za katoliško škofijsko stolico v Prizrenu, in sicer po 1000 dinarjev na mesec. Kakor hitro mogoče se pa reši tudi vprašanje o nadškofu, ki bo imel svoj sedež v Belgradu in bo diecezan katoliške škofije, ki bo obsegala stare meje Srbije. Razen njega bo v Skoplju ali event. v Prizrenu drugi katoliški škof, čegar škofijo bo obsegala meje nove Srbije. Ako bi se pa kasneje pokazala potreba za ustanovitev nove katol. škofije, se Srbija ne bo protivila verskim potrebam svojih podanikov. — Kar se tiče pogajanj z Vatikanom, bom, kakor upam, lahko v kratkem kaj več povedal. Za danes le naglašam, da v Srbiji za ureditev katoliškega cerkvenega vprašanja ne obstoje nobene ovire. Svoj čas je bil na mojem sedanjem mestu moj rojak katoličan Jovan Djaja, pa ni nikomur padlo na um proetstirati, da katoličan vodi šolske in cerkvene stvari v pravoslavni Srbiji. Odslej se bo še manj kdo upiral proti katoličanom in njihovi cerkvi. Poudarjam, da kljub vsem neurejenim razmeram izza osvobojenja v novih krajih ni bilo ves čas do danes najmanjšega dogodka, ki bi spravljal v nevarnost sporazum s tamošnjimi katoličani. Istotako naglašam, da so bili tudi katoličani v Belgradu in starih mejah Srbije vedno najkorektnejši podaniki in ni dvoma, da bodo potem še lojalnejši, ko dobe svojega nadškofa. — Kar se tiče osebnega vprašanja bodoče nadškofije v Belgradu, je danes še prezgodaj govoriti. Mogoče, da bo imenovan frančiškanski pater Radić (ki se je moral svoj čas vrniti iz Belgrada kot novoimenovani škof), mogoče tudi kak dalmatinski kanonik ali pa kateri izmed katoliških duhovnikov na Hrvaškem, med katerimi je mnogo častitljivih mož. — S tem je minister zaključil svoj pogovor.

Danes smo prejeli z Dunaja naslednjo brzojavko: V zadevi konkordata z Rimom je srbska vlada sestavila komisijo. Sklepi te komisije bodo tvorili podlago za ugotovitev konkordata z Rimom.

Slovensko gledališče.

V nedeljo zvečer so igrali »Revčka Andrejčka«. Lože prazne; parter, galerija in stojišče razprodano; to je znamenje, da ima gledališče svojo publiko, ako igra primerne igre. — »S' Nullerl« je stara ljudska igra, obnesla se je skoro po celi Evropi; umetniške vrednosti nima, a je pošteno delo, ki ga človek lahko vzljubi, dasi so mu zoperne razne jokavostne scene. Značaji so pretirani v luči in senci, a kljub temu ima vsak tip svoje ostre konture in zlato jedro. Dejanje, dasi neverjetno, se zdi gledalcu verjetno; efekti sijajni, a pošteni. Samo preblagi so ti ljudje v svoji celoti in se kar cede poštenja in samozatajevanja; dasi vemo, da ima tako pisateljevanje blažilen upliv, smo vendar prepričani, da je včasih malo manj, malo več. Vendar rad priznam, da je poleg Schönherrjevih in Anzengruberjevih ljudskih iger »Revček Andrejček« najboljše delo tega genreja. — Mar bi ne kazalo lož kot takih pri dramah kasirati? Kdo pa hodi še pri drami v lože? Prah! Drug nihče! Naj se v ložah prodajajo posamezni sedeži za isto ceno, kot v parterju ali na galeriji —, merilo cene bodi lega lože — ostanejo naj samo kot lože prve tri ob prosceniju. Druge lože naj se pri dramskih predstavah preleve v posamezne sedeže. S tem se odpre širši masi pot v gledišče in se povišajo dohodki. To je samo nasvet, ki ni dogma, a je po mojem prepričanju uvaževanja vreden.

Inscenacija I. in IV. dejanja je nemogoča taka, kot je bila v nedeljo zvečer. — Zračni loki v četrti in peti ulici so nonsens, posebno če visi prospekt mesto na ozadnjem odru na odru samem. — Perspektiva trpi in verjetnost. Naj se poizkuša z mešanjem gozdnih in skalnih stranskih kulis, ali pa naj se če je to inscenačna potreba, gre na posodo v Ljudski dom. Če je treba globokega odra, naj se ne skrpuca stvora, ampak s sredstvi, ki so na razpolago, kombinira možno scenerijo. Kaj je imela v noči opraviti luč na oderskem levem delavskem odru, da je strahotno razsvetljevala v pramenu del odra. Saj delavec pri vetru in dežju ne potrebuje luči. — Ne omenjal bi tega, ako bi ne šel v nedeljo s prepričanjem iz gledališča, da je nastopila nova era za nas. »Revček« se je igral nad srednjo mero dobro, in zato si ne maram na poti navzgor zakrivati oči. Če se že popravlja, naj se popravi vse. — Borštnik je gotovo mož, da v prihodnje odpomore tem nedostatkom. — Borštnikov Andrejček je zmes dobrovoljčka-starčka in trpina, ki mu je beda izmozgala življenje. V tem okviru je izpopolnil ostale svoje kreacije — kako lepo je zaspal, kako realističen je bil po prizoru ob vodnjaku, kako verjetno je mrmral kuplet o blaznici. Upal si ni govoriti z županom, samo nemirni njegov pogled je govoril o upognjeni mladosti in o trdih srcih. — Danilov-Jeklen je bil šablonski, a rutinirano igran, velik v negovorjenih umetniških pavzah, majhen v večni monotoni modulaciji zadirčnega glasu. — Škrbinskov-Grešnik zasluži pohvalo od maske do igra, priznanje pa prizor, ko ga ujamejo. — Bergantova je onemogla v gostilniškem prizoru, kjer bi imela biti rafinirana koketa, ne pa nerodna natakarica. V ostalih scenah je stala v prvih vrstah in je lahko sama s sabo zadovoljna. — Povhetov Anže je šel s pota pretiravanju, ni jecljal prekomerno in bil vseskozi ljubljenec publike. Samo Millöcker ne spada v Revčka. Najboljši je bil na planinah s kosom kruha; konec prvega dejanja, ki se mora po bliskovito igrati, je pa nemalo zavlekel glede tempa. Sicer je pa dober med srednjimi. Zvitorog-Šest je bil odurna karikatura, naravnost neužiten. Dekla-Gorjupova je bila prav dobra resolutka. Naj se ji da prilika, da se pokaže v veliki, ležeči ji vlogi. Drenovec-Pavel je bil diletant z jokavim glasom in salonskimi kretnjami. Birič-Kovač zasluži globo za svoje morenje občinstva na odru. Grom je bil kot Domen obupen pojav kmečkega patetika. Jerica-Juvanova ni bila slaba. Kadar so pa stali na odru štirje igralci (gostilna), tedaj ni bilo niti sledu o kaki skupni igri in so bile te scene vredne diletantov. Tu mora Borštnikova roka vmes in sicer takoj in trdo. — Režija je bila prav vestna, samo blisk nas je res navdajal z grozo!

A. R.

× × ×

PLES V MASKAH.

(Gostovanje hrvaške opere.)

Guverner grof Rihard pripravlja eliten ples v maskah. Z vidnim zadovoljstvom dozna, da je obljubila svojo udeležbo med drugimi damami tudi Amelija, žena Renatova, njegovega največjega prijatelja. Rihard jo ljubi s strastno ljubeznijo in ne vpošteva dosti svetosti njenega zakona.

Amelija se težko bori proti grešni ljubezni. Pri vedeževalki Ulriki išče zdravila, da premaga grešno srčno bol. Po njenem nasvetu išče zdravilnega zelišča v temni noči na samotnem kraju. Rihard, ki je skrivaj poslušal nasvet vedeževalke, pričaka na omenjenem mestu v slepi strasti dobro Amelijo. Pregovarja jo, naj se mu vda, ona se brani dolgo uspešno, slednjič jo trenotek omami, da mu prizna svojo ljubezen. V tem hipu prileti Renato, svareč Riharda pred zasledujočimi ga zarotniki, ki mu strežejo po življenju. Amelija si zakrije obraz s črnim pajčolanom, Renato je ne spozna. Proti slovesni obljubi, da Renato damo spremi do mestnega obzidja in je ne pogleda in tudi ne vpraša po imenu, se Rihard odstrani, da si reši življenje. V hipu pridrve zarotniki in zasmehujejo Renata. Boj prepreči Amelija, ki se vrže med lesketajoče se meče. Ta hip je usodepolen. Nekdo ji potegne pajčolan raz obraz, Renato spozna svojo ženo. Dejanje se zasuče. Renato se pridruži zarotnikom, ženo pa hoče prepustiti njeni usodi. V svojem stanovanju se posvetuje z zarotniki, kako priti grofu do živega. Zvečer je ples. Na plesu se dobe. Žreb naj določi tistega, ki ima izvršiti napad. Amelija dvigne listek, usoda si izvoli Renata. Paž guvernerjev vstopi — še enkrat vabi navzoče na ples; vsi obljubijo, tudi Amelija se ga mora udeležiti. Na plesu spozna Riharda, ga svari, sluteč usodepolne trenutke. Na njeno iskreno prošnjo ji grof obljubi, da jo pošlje naslednjega dne z Renatom na Angleško, da si ozdravi bolno srce. Ginljivo se poslavljata, zadnji »z Bogom«, v tem hipu zasadi Renato grofu nož v srce, guverner se opoteče na stol. Umirajoč pa brani nedolžnost Amelije in odpušča svojemu prijatelju, ki strmi srepo pred se in bojuje najhujše dušne boje. Grof umrje. S tem se izpolni prorokovanje (gatanje) vedeževalkino, ki je prerokovala Rihardu, da bo padel zadet od tiste roke, ki jo stisne prvo v pozdrav. Nihče navzočih mu noče dati roke. Nihče noče biti morilec. V tem hipu vstopi Renato in objame svojega prijatelja. Usodepolna tragika.

Dejanja je zelo malo v operi, a je sila dramatično, posebno še, ako se tako lepo igra, kot se je igralo sinoči.

Rihard (Lowczynski) nam je znan že iz prejšnjih nastopov. Igra mu je vedno zelo naravna, kretnje, mimika sila neprisiljena. Petje mu ne moti in ne ovira naravne igre. Vlogo igra do konca posebno konsekventno in ne pozabi sebe niti za trenotek. Posebno gracijozno je pel nežno arijo v drugem dejanju pri vedeževalki, ko se iz njene prorokbe norčuje.

Vuškovič v vlogi Renata je bil junak večera. Plemenit značaj, zvest svojemu gospodu, se prelomi in preokrene, ko mu le-ta oskrunja zakon. Ljubezen matere do otroka mu omili srd do nje; njej hoče pozneje odpustiti, maščevati se hoče le nad zapeljivcem. Krivda Rihardova je velika, zato jo plača z življenjem. Vloga zahteva igralca prve vrste. Duševni boji, zlasti v sceni z ženo ter v zadnjem dejanju na plesišču kot na morišču. Vuškovič je bil velik. Krasen je bil v vlogi moža: zavrže ženo, prepušča jo usodi, ker mu je nadaljna zveza ž njo nemogoča, a njena materinska ljubezen do otroka ga premaga in omeči; žalno, v srce segajoče tarna po bridki prevari: največjo zvestobo mu plača grof z zahrbtnim zapeljevanjem ljubeče Amelije. Duševne boje predzadnjega in zadnjega dejanja je bojeval Vuškovič nadvse mojstrsko. Vrline njegovega simpatičnega in zelo obsežnega glasu mu pridobe posebne simpatije občinstva.

Amelija (Koroščeva) je bila tudi to pot prav dobra. Zelo dobra v igri, ne zaostaja v pevskem oziru. Posebno lepo se je prilagodila grofu — Lowczynskemu v dvospevih.

Kako se mora premostiti razloček med »glavnimi in stranskimi« ali »velikimi in malimi« vlogami nam je pokazala ga. Polakova v vlogi paža. Ah, da, to je umetnost, ki je ne moremo dosti ceniti. Pa občuduj naravno, živo igro, naivno preprostost ali pa prelestni glas. Ga. Polakova je kreirala vlogo paža tako izborno, da je prodrla v vseh scenah, kjer je nastopila, v ospredje, ne moteč pri tem drugega dejanja. Vrlinam in krasotam njenega glasu se pero ne more bližati, komaj da jih zna ceniti uho. Kar srčkano je pela koncem četrtega in v začetku petega dejanja. Kaj ni bil visoki cis nadvse lep! Ga. nastopi tudi danes zvečer.

V ostalem omenjamo tudi pohvalno vlogo vedeževalke, ki je bila v igri kot v petju zelo dobra, tudi v maski zelo primerna. Lepo so se prilagodili celoti tudi plemenitaši - zarotniki, na čelu jim Silvan in Samuel.

Zbor je bil, kot vedno, zelo točen, orkester primerno diskreten. Vodil ga je z vidno mirnostjo zelo sigurno pl. Faller.

Gledališče je bilo razprodano, občinstvo je manifestiralo zasluženo priznanje po vsaki sceni z burnimi aplavzi. **B.**

Predstavi so prisotvovali: Baronica Schwarzova, divizijonar fml. Kusmanek s soprogo, deželni glavar dr. Šusteršič s soprogo in graščak vitez Gutmansthal-Benvenuti.

RUSI POMNOŽIJO SVOJO ARMADO.

Z Dunaja poročajo: Čuje se, da hoče Rusija svoj kontingent novincev vsako leto pomnožiti za 25.000 mož, skupaj v vseh treh letnikih torej za 75 tisoč mož. Gotovo pa je, da si bo Rusija za sedaj že pomagala po francoskem zgledu s tem, da bo podaljšala službeno dobo. Prezenčno službo najstaršega letnika, ki bi imel biti koncem oktobra odpuščen, so že podaljšali do konca oktobra t. l., torej dotlej, da bodo novinci, ki so v jeseni vstopili, že kolikor toliko izvežbani in se morejo uvrstiti v slučaju potrebe. Zdaj pa zahteva ruska vlada, da se službovanje najstarejšega letnika potom zakona zopet podaljša za tri mesece, torej do konca marca 1914. Na ta način se bodo tretjeletniki odpustili šele, ko bodo zadnji novinci že popolnoma pripravljeni in izvežbani za orožje. To je dokaj važno, ker nastajajo politične napetosti navadno spomladi. V slučaju potrebe bo ruska vojna uprava lahko zadnji letnik še nadalje obdržala pod zastavami, obenem pa poklicala pod orožje tudi novi letnik, tako, da bi imela pet letnikov zbranih, ne da bi trebala vpoklicati pod orožje rezervo. Na ta način bi se mirovno stanje pomnožilo skupaj za približno 450.000 mož.

Rusija tudi že delj časa namerava, pomnožiti števil ovojnih zborov za dva, in sicer v Kijevu in v Odesi.

»Die Zeit« je prepričana, da je ost teh korakov ruske vojne uprave naperjena proti Avstroogrski, ker bodo novi vojni zbori pred vsem na razpolago ob naši severovzhodni meji — na črti Lvov —Kijev. Pri nas v tem oziru še pogrešamo protiuteži. Morda bodo omenjeni ruski koraki tudi v naši monarhiji pospešili ustanovitev že davno nameravanih novih vojnih zborov.

Dnevne novice.

+ **Železniški svet in želje občin.** Prve dni decembra zboroval bo državni železniški svet. Zastopnik c. kr. kmetijske družbe v tem svetu poslanec gosp. Povše je pripravljen prevzeti predloge od posameznih občin, ki bi želele staviti kake v ta svet spadajoče zadeve. Če ima kdo katero tako zadevo, naj jo vsaj do 25. t. m. prijivi omenjenemu poslancu.

+ **Najnovejša protektorica liberalne stranke** je — »Grazer Tagblatt«. Ta zagrizeni nemškoliberalni in protislovanski list, kojega glavna naloga je zlasti dosledna hujskarija zoper vsako najmanjšo pravičnost napram avstrijskim Jugoslovanom, je vzel pod svojo zaščito naše liberalce in milo toži, da se jim tako slabo godi. Še celo — Hribarja (!!) je začela »Grazer Tagespost zagovarjati, četudi še nekoliko sramežljivo in plašljivo. — Mi privoščimo liberalcem to protektorico — še te jim je manjkalo — obratno pa tudi privoščimo protektorici našo liberalno stranko. Sta eden drugega vredna!

+ **Iz ljubljanskih hlevov.** Ljubljanski advokat dr. Kokalj (Luigi Calco) piše sedaj podlistek z naslovom »Cerkvene miši« v »Slovenski Narod«. Tam govori o slovenskih duhovnikih tako, kakor zna govoriti samo zadnji šnopsar pri frakljih žganja v podzemeljskih brlogih. Samo par vrstic! »Doli s farškim lumpom, doli s farškim obrekovalcem! Dvignilo se je nebroj krepkih kmetskih pesti in kaplanovo blagoslovljeno truplo je odletelo iz odra v naročje razlučenim možem. Njegovega pokvečenega telesa so se začele dotikati trde kmetske pesti in okovani kmetski škornji, da se je valjalo po blatu na dvorišču kakor telo mladega mačka.« V tem tonu je spisan ves podlistek. Samo po sebi se razume, da so dr. Kokalju duhovniki sami prešestniki, goljufi in lakomniki. Podlistek je pravi škandal za človeka, ki hoče veljati za slovenskega advokata. In take politične svinjarije so piča za liberalno inteligenco in liberalne literate! Tako daleč so padli liberalni politiki, liberalni listi in liberalna inteligenca, ki hoče predstavljati slovenska kulturna društva! Pripomnimo, da je ta ton v slovensko kulturo prinesel dr. Tavčar, ki tudi sedaj drži roko takim svinjarijam.

— **Gibanje v tiskarski obrti.** Med tiskarji se pojavlja neko gibanje, ki se širi po celi monarhiji in ki se je pri nekaterih nedeljskih jutranjih listih, n. pr. v Gradcu, kot poročajo, že jasno pokazalo na dan kot nekak tih pasivni odpor v tem, da nočejo tiskarji več delati čez ure. Vzrok tega gibanja tiči v tem, da so podjetniki stavili predlog glede obnovitve tarifa, ki se mora izvesti s 1. januarjem 1914, ki so ga pa pomočniki označili kot nesprejemljivega. Zahtevajo nov tozadevni predlog principalov, ki se pa do danes še ni izvršil. Ker je termin za novi predlog potekel z včerajšnjim dnem 17. t. m., so ponekod že pričeli z delno pasivno rezistenco, ki je n. pr. v Gradcu skoro pri vseh listih imela posledico, da so prinesli par strani inseratov manj. — Odposlanci tiskarskih pomočnikov so se danes zbrali na Dunaju, da prično pogajanja s principali avstrijskih tiskarn.

— **Prvi Vičan, ki bo svoje otroke — poturčil.** Z Viča nam poročajo: Iz zanesljivega vira smo na včerajšnjem volilnem shodu na Viču čuli — nečuveno, žalostno novico. Ante Kristan, tukajšnji rojak in voditelj socijev, se je že pred več leti izjavil, da neče pripadati nobeni veri. Poročen je civilno. Tudi otrokom svojim ni privoščil luči svete vere in jih v šoli ne pusti biti pri krščanskem nauku. Seveda je to v protiglasju s cerkvenimi in državnimi paragrafi, ki velevajo, da v Avstriji do 14. leta mora vsak otrok pripadati kaki v Avstriji priznani veri. Ante Kristan, eden prvoboriteljev socijev, se je dolgo upiral oblastem, ki so zahtevale, da naj sina, ki je prišel že do četrtega razreda ljudske šole, pusti učiti se krščanskega nauka. A slednjič se je le udal, ker se mu je reklo, da sin tako ne more s študijami dalje. Udal se je, da se bo sin učil veronauka, in sicer mu je prisodil — turško veroizpoved! Turški mufti bo učil Kristanovega sinčka v verouku! Žalostno! Daleč je zašel Tone! Vičanov nas je sram imenovati te rojaka. In tega Kristana imajo sociji za svojega voditelja in mu pomagajo zidati krasno vilo in bodo najbrž še plačevali turškega muftija za sinčka! In tega Kristana bodo volili v deželni zbor! In ti sociji še vedno trdijo, da niso proti sveti katoliški veri!

— **Umrl** je na Dunaju 13. t. m. c. in kr. generalni major v p. Emil Eschler, znan strokovnjak na polju topničarstva.

— **Iz Senožeč.** Senožečani smo res srečni ljudje. Imamo dva vodovoda, a manjka nam vedno vode. Stari vodovod so hoteli liberalci ob napeljavi novega vodovoda razdreti, in zahvaliti se imamo gospodu Josipu Zelenu, ki se je temu uprl, da je ostal. Kaj bi počeli brez njega! Enkrat nam zapre novi vodovod župan, da more pivovarna nemoteno in brez večjih stroškov kuhati pivo, enkrat se pokvari. Da je vodovod slab, je kriv naš »napredni« župan. Dal je napraviti načrt za vodovod nekemu učitelju, torej nestrokovnjaku. Gotovo bi bil pa načrt rad napravil naš rojak inženir gospod Sbrizaj za svoj rojstni kraj. Umevno je, da bi v tem slučaju ne bil pustil glavne besede županu, ki hoče biti strokovnjak v vsem, čeprav ne razume ničesar. Koliko je njemu skrb za občino pri srcu, se vidi že iz tega, ker pusti tako vsoto vodarine pivovarni Adria. Dolžnost njegova je, da skrbi za dobiček delniške družbe Adria, katere predsednik je, a da mu je več pivovarna kot občina, je pa nekaj nečuvenega. Takega župana občina ne potrebuje. V tem smo edini vsi. — Garzarolli nam je tekom svojega županovanja preskrbel tako slabo upravo, da je nima nobena vaška občina. Ako hodiš po občinskih potih, moraš paziti, da si ne zlomiš noge. Pod njim smo dobili tako drago občinsko upravo, da pride na vsako glavo v občini, bodisi otrok ali starček, 3 K občinskih upravnih stroškov. Kljub tako dragi občinski upravi imamo vse zanemarjeno. Po pravici se občani poprašujemo, ali smo zato tukaj in plačujemo občinske doklade, da redimo nekaj ljudi! — To vse nam je preskrbel v času svojega županovanja Franc von Garzarolli, ki meni, da je že dovolj za naprednost, zabavljanje čez vero, ko niti očenaša ne zna moliti. Pregovor pravi: »Čevljar ostane naj pri kopitu!« On si drugače misli: Kdo bo pa uganjal neumnosti, ako bi župan kaj pametnega delal. Tako je zopet zdaj nekaj čednega skuhal v restavraciji na »Stari pošti«. Toda v Trst ni ušel kot 19. marca 1913. on — ampak ona. In zdaj se čudi, da mu ljudje hrbet obračajo in se ga vsi pametni ljudje ogibajo.

— **Klub slovenskih tehnikov v Pragi** je na svojem rednem občnem zboru dne 7. novembra t. l. izvolil za zimski tečaj 1913/14 v odbor sledeče člane: Predsednik: Žerjav Josip, stavb. teh., podpredsednik: Ciaffarin Fran, kult. teh., tajnik: Sirk Jože, stavb. teh., blagajnik: Abram Edvard, kult. teh., knjižničar: Cej Ciril, stroj. teh., preglednika: Pajer Hinko, elektroteh., Perko Ignacij, stavb. teh.

— **Nesreča v litijski predilnici.** 21letni delavki Tereziji Pehardi je včeraj v predilnici v Litiji odtrgal stroj vseh pet prstov na desni roki. Pripeljali so jo v ljubljansko deželno bolnišnico.

— **Mednarodna telovadna tekma v Parizu.** Pri mednarodni telovadni tekmi v Parizu so dobili prve nagrade: Čehi, ki so izmed 840 mogočih točk dosegli 804, Francozi (777 točk), Italijani (772), Belgijci (733) in Slovenci s 706 točkami na petem mestu.

Iz zapora pobegli morilec zopet prijet. V Semecu so orožniki prijeli morilca Stifta in kaznjenca Suretovida in Hradaca, ki so iz sarajevskih zaporov pobegnili.

— **Nova zvijača izseljencev.** V Franzensfestu so aretirali več novačenju podvrženih izseljencev, ki se zdaj poslužujejo zvijače, da bi čez mejo prišli, da se elegantno oblečejo in se po ovinkih v inozemstvo vozijo.

— **Pomlad v jeseni.** Gdč. Matilda Piškurjeva, c. kr. poštarica na Trebelnem, nam je poslala šopek vijolic, nabranih na prostem ob robu pota.

Primorske vesti.

p **Nadomestna volitev deželnega poslanca v Istri.** Pri včerajšnji volitvi v mestni skupini Vodnjan-Pazin-Buzet je zmagal italijanski liberalec dr. Sbissa s 134 glasovi. Neodvisni laški nacionalec dr. Dalla Zonca je dobil 65 glasov, hrvatski števni kandidat Bertoša pa 36 glasov.

p **Nadvojvodinja sprejela slovenske in hrvaške pevce v Miramaru.** V nedeljo je poletelo hrvaško pevsko društvo »Kolo« iz Zagreba v Trst, kjer je hrvaške pevce sprejela na kolodvoru slovenska množica, broječa 2000 oseb. V soboto zvečer je »Kolo« priredilo koncert v tržaškem »Narodnem domu«, v nedeljo se je pa vršil izlet po morju. Vzlic temu, da biva sedaj članica cesarske rodbine v Miramaru, so si vendar »Kolaši« mogli ogledati ta krasni košček naše zemlje. Ogledali so si park, a pred gradom samim je povabila nadvojvodinja Marija Josipina na kratek pogovor voditelja dr. Rybáře s Kolovim tajnikom prof Grünwaldom in dr. Jedlowskim. Menda je prvikrat ob tej in taki priliki zadonela pred cesarskim gradom miramarskim naša jugoslovanska himna »Lepa naša domovina«, in visoka gospa je le obžalovala, da ni bil to popolni zbor Kolašev, ki jo je zapel s svojimi tržaškimi spremljevalci. Oddelek pevcev se je namreč že zjutraj odpeljal v Pazin, kjer je priredil koncert. Nadvojvodinja se je zanimala celo tudi za to, kdaj se zopet povrnejo zagrebški pevci v svojo domovino, a izrazila je svoje odkrito priznanje naši lepi pesmi. Ko so pevci odkritih glav zapeli cesarsko himno, je prišla nadvojvodinja Marija Josipina k oknu ter dvignila na roke svojega malega vnuka, sina nadvojvode Karla Frana Josipa in nadvojvodinje Cite. Mali nadvojvodič je z največjo radostjo pozdravljal pevce s svojimi drobnimi ročicami, dočim je starejši nadvojvoda, sin nadvojvodinje Marije Josipine, po vojaško salutiral, dokler se je pela himna.

p **Smrtna nesreča z avtomobilom.** V nedeljo popoldne okrog 4. ure je pri Černičah vojaški avtomobil, ki ga je vodil poveljnik zrakoplovnega oddelka stotnik Stohanse iz Gorice, povozil 15-letnega dečka. Fant je ostal na mestu mrtev. Kakor poročajo, je avtomobil vozil naprej, ne zmeneč se za nesrečo.

p **Nedelja pretepov.** V Gorici se je v noči od nedelje na ponedeljek vršilo polno hudih pretepov. V gostilni Kožnar v ulici Formica št. 9 so se stepli vojaki in civilisti. Vojaki so obdelavali civiliste z bajoneti in sabljami, ti pa one s stoli. Gostilničar je zelo nevarno ranjen z bajonetom v levo stran. Ranjeni so poleg nekaterih vojakov še civilisti: Forja Hlede, Batistič Alojzij, Angelj Abramič, Jožef Černovic. — Pretep se je vršil tudi na Korzu. — V Podgori pri plesu je 19letni čevljar Peter Vižintin iz Podgore obstrelil 34letnega kmeta Avgusta Succo iz Ločnika. Težko ranjenega Succo so prepeljali v bolnišnico v Gorico, Vižintina pa v zapor. — Pri pretepu v Dolenjem pri Krminu je bil težko ranjen 22letni kmečki sin Leopold Simonetič iz Dolenj. Tudi ta se nahaja goriški bolnici. — Res, alkohol da »moč in korajžo«!

p **Samomorilec v Gorici agnosciran.** Končno se je le dognalo, kdo je oni samomorilec, ki je v Gorici sočil z mosta v hudournik Koren dne 1. t. m. Samomorilec se imenuje Alojzij Kadernac, 27 let star, mizar. Izkopali so truplo in sestra njegova je v njem spoznala svojega brata.

p **Umrla** je v Trstu gospa Norberta Ružička, rojena Mally.

p **Umor pri belem dnevu.** Iz Trsta: Včeraj ob štirih popoldne se je nahajal 53letni čevljar Josip Umek v gostilni v ulici Commerciale št. 5. Ko se je odločil, da ide spat v ljudsko prenočišče v ulici Gaspare Gozzi, mu je nenadoma na voglu ulice Pauliana prišel nasproti nepoznan človek, ki je spregovoril z njim par besed in mu zasadil brez vsakega povoda bodalo v prsa. Ubogi Umek je nato parkrat zakričal: pomoč, pomoč in se zgrudil mrtev na tla.

p **Poroka.** Poročil se je gospod Andrej Cempre, vpokojeni orožniški stražmešter v Gorici, z gospodično Terezijo Gruden iz Ozeljana.

p **Škoda vsled viharja v Lovrani.** V Lovrani je vihar v četrtek zvečer odnesel streho z neke vile dvajset metrov daleč. Blago, naloženo na novem pomolu, je valovje vzelo s seboj. Mnogo škode je na oljkah, ker je vihar nezrelo sadje stresel na tla. Med viharjem je padala tudi toča.

p **Odpuščanje italijanskih delavcev v avstrijski ladjedelnici.** Ravnateljstvo tržaške ladjedelnice v Tržiču je doslej odpustilo na višji ukaz 23 delavcev-regnikolov. Odpustili jih bodo še več.

p **Obolenje vsled otrpnenja tilnika na parniku Avstro - Amerikane.** Ravnateljstvo Avstro - Amerikane v Trstu je dobilo iz Rio de Janeiro poročilo, da se je na parniku »Evgenija«, last Avstro - Amerikane, ki je dospel tjakaj dne 31. oktobra zvečer, pojavilo več slučajev bolezni meningitis, od katerih so bili nekateri tudi smrtni. Na krovu parnika je vseh potnikov 827, od katerih se jih je 180 vkrcalo v Trstu, a tudi ti niso vsi Avtsrijci. Parnik je ostal do 16. t. m. v Rio de Janeiro v kvaranteni, nakar je odplul dalje v Buenos Aires.

p **Smrtna kosa.** V goriški umobolnici je umrl včeraj gospod Marcel Kronegger, c. kr. domobran. evid. nadoficial v pokoju, imejitelj vojne kolajne itd., star 67 let. Pogreb bo jutri dopoldne ob 10. uri.

p **Srednje šole v Zadru zaprte.** Včeraj so v mestu Zadru zavoljo škrlatinke zatvorili vse srednje šole.

p **Vojaško letališče v Gorici.** Okrajno glavarstvo v Gorici je prepovedalo pristop na vojaško letališče in je določilo za tozadevne prestopke do 14 dni zapora ali pa primerno globo.

p **Zimsko kopališče na Brijonih.** Brijonski otoki se čim dalje bolj modernizirajo. Za raznimi kurijoznostmi je pričaral njih lastnik Kupelwieser nanje tudi moderno žensko klimatsko kopališče, kakor ga nimajo in ga tudi ne more imeti francoska riviera ali pa kako špansko modno kopališče. Novo žensko kopališče je seveda zatvorjen prostor, kojega osnovna površina meri 192 m² in kojega temperatura se da poljubno regulirati. Običajna normalna toplota je + 22° R., torej temperatura lepega letnega dneva ob našem obrežju. Stene in streha kopališča so iz stekla in gost gleda navzgor vedro nebo in solnce, skozi stene pa vidi bujno zelenje.

p **Kuga na Pireju ponehala.** Ker je kuga na Pireju ponehala, so pomorske oblasit v Trstu tozadevne zdravstvene odredbe razveljavile.

Ljubljanske novice.

lj **V Rokodelskem domu** je bila v nedeljo prav lepo uspela Martinova veselica Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov. Vsa prireditev nam je podala prav plemenito zabavo in nam ostane v blagodejnem spominu. Občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorano, je sprejelo vse točke z očividno zadovoljnostjo. Z burno pohvalo so bili sprejeti dobro priučeni in lepo prednašani štirje moški zbori pod vodstvom gospoda P. Gorjupa. Odlikovala sta se tudi gospoda solista. Posebno pozornost je vzbudil govor vč. gospoda profesorja dr. J. Jeršeta, ki je podal mnogo času primernih naukov v resnično lepi, prikupni obliki in povdarjal važnost rokodelske organizacije. Nekaj novega je bila romantična igra »Vražji kovač«. Postavila nas je v staro Ljubljano, kakor je bilo naše mesto v petnajstem stoletju. S toliko večjim zanimanjem smo sledili razvoju dejanja, ker se je gospod režiser Rudolf Vrančič v resnici potrudil, da smo videli pred seboj dobro predočeno nekdanje obzidje ljubljanskega mešta, kakor tudi notranjščino stare kovačnice. Da je igra dosegla tolik uspeh, imata največ zaslug predstavljalec glavnega junaka g. J. Peterlin in igralec težke vloge tujcavraga, za katero je treba posebne spretnosti in jo je prav dobro pogodil g. R. Vrančič. Tudi druge vloge, zlasti načelnika kovaške zadruge (g. Iv. Beden), prvega njegovega pomočnika (g. Bl. Novak) in ljubljanskega župana (g. Iv. Kimovec) so bile v prav spretnih rokah. — Vsa prireditev dela čast Katoliškemu društvu rokodelskih pomočnikov.

lj **Na pokopališču pri Sv. Križu** je zadnji vihar povzročil precejšnjo škodo pri spomenikih. Pokopališka uprava prosi lastnike grobišč in spomenikov, naj se čimpreje potrudijo na pokopališče ter odrede, da se izvrše potrebne poprave in odstrani vse, kar leži vprek. — Obenem pa prosi uprava tudi vse ključavničarske mojstre, naj v bodoče več ne delajo ograj s spičastimi nastavki, ker se take ograje ne bodo smele več postavljati.

lj **Srednješolstvo.** Kranjski deželni šolski svet je suplenta na II. državni gimnaziji Marko Bajuka dodelil I. drž. gimnaziji kot namestnika profesorja Julija Kreka, ki ima zaradi bolezni do konca šolskega leta 1913/1914 dopust.

lj **G. profesor Ivan Masovec** je že dalje časa bolan. radi tega odpade jutri pouk hrvaščine v S. K. S. Z. Prihodnji teden prične, kakor upa, z rednim poukom.

lj **Proslava spomina bratov Ipavic.** »Glasbena Matica« v Ljubljani pripravlja velik koncert v proslavo spomina slovenskih skladateljev bratov dr. Benjamina in dr. Gustava Ipavica. Koncert se vrši v nedeljo, dne 14. decembra. Ta koncert bo za slovensko glasbo zgodovinskega pomena, ker bo pokazal zasluge obeh bratov Ipavcev za razvoj slovenske glasbe v zadnjih 60. letih.

lj **Resnica o Rauberblattu.** Učiteljsko zborovanje v Sežani je »Dan« proglasilo za Rauberblatt, zato bi ne bilo čuda, če bi kdo »Dan« na juž. kolodvoru tako tituliral, ko so ga že učitelji sami tako musolinsko krstili. Na željo prodajalke časopisov na južnem kolodvoru povemo, da ni ona tega imena »Danu« izbrala, ampak učiteljska delegacija v Sežani, ki ga še bolj pozna kot pa na južnem kolodvoru.

lj **Tat na trgu.** Že dlje časa so mesarji v Šolskem drevoredu pogrešali večje in manjše kose mesa, a nikakor niso mogli priti tatu na sled. Danes se je to pa vendar posrečilo. Pri neki stojnici ni bilo nobenega človeka, in ko se mesar nekoliko obrne, je kos še preje visel, tokrat ga pa ni bilo. V tem je pa že opazil tatu, ki je z zadovoljstvom odhajal s svojim plenom. Bil je nek velik črn pes, ki se je neopaženo priplazil k stojnici, pograbil kos mesa in jo z njim odkuril. Kuža je znan in tudi njegov gospodar, ki bode moral ali neredneža zapreti, ali ga pa z bičem naučiti poštenosti.

lj **Umobolni »slepi« pasažir.** V petek se je v Sežano s tovornim vlakom v vozu, kjer je bilo razno blago, »slepo« pripeljal 24letni Oger Janoš Spernoga. Ko je v Sežani stopil iz voza, si je preje nabral v vozu sira in kruha, ter s to prtljago hotel pobegniti. Ker so ga pa še pravočasno opazili, se je začel za njim lov in ubogi Janoš je bil kmalu ujet in odveden k okrajnemu sodišču v zapor. Tam mu pa ni nič kaj ugajalo in hotel se je oprostiti s tem, da je jel kopati v zid lukno, a mu je nakano zopet preprečil jetničar. Ker je bil spoznan za umobolnega, ga je sodišče oprostilo in drugi dan se je Janoš sicer brez sira in kruha, pa vendar zopet zastonj peljal v spremstvu dveh oboroženih mož proti svoji domovini. Baje je Janoš takih zabavnih izletov že navajen, neverjetni Tomaži pravijo, da je samo toliko neumen, da lahko živi.

Štajerske novice.

š **Umrl** je včeraj v Gradcu bivši provincijal usmiljenih bratov pater Emanuel Leitner v 69. letu starosti. Užival je kot redovnik in tudi kot zdravnik splošno spoštovanje. R. i. p.!

š **Dr. Kukovec** se še sedaj ne zaveda, oziroma noče zavedati, kakšno škodo je napravil s tem slovenskemu narodu, da je kar na lastno roko napravil tajno pogodbo z erarjem glede najemnine njegove hiše za gimnazijske prostore slovenskih nižjih razredov. Mož misli, da živi v znamenju absolutizma. Niti svojih bližnjih celjskih Slovencev, kaj šele druge merodajne Slovence, ni obvestil, da je najemninska pogodba potekla. Še enkrat smelo pribijemo: Za slovenske razrede bi se bilo našlo prikladne prostore, a kone bi dr. Kukovec slepomišil z vlado oziroma erarjem. Tako »skrb« ima general »Narodne stranke« za ugodno rešitev celjskega gimnazijskega vprašanja. Odlični in pametni slovenski politiki se že leta in leta, da desetletja borijo z Nemci in z vlado za slovensko gimnazijo v Celju, a dr. Kukovec postaja vedno bolj neroden. Čestitamo spodnještajerskim trgom, da njih poslanec tako »izborno« skrbi za ugodno rešitev vitalnih interesov slovenskega prebivalstva — pomnožitev svojih tisočakov.

š **Boj med Celjem in Mariborom.** Kakor znano, je »Marburger Zeitung« hudo nastopila proti celjskim nemškim politikom, ki so v deželnem zboru glasovali za slovenske zahteve; meščansko šolo in gospodinjsko šolo. Marburgerca zove Celjane in vse nemške poslance, ki niso hoteli plesati tako kot je piskal Wastian, »narodne izdajice« itd. Iz tega časnikarskega boja, ki je nastal med celjsko »Wachto« in »Mbg. Ztg.«, se vidi, da je Wastian sedaj popolnoma osamljen med nemškimi deželnimi poslanci. Edino Ornig in Neger ga podpirata. Mariborčani so že med seboj govorili: Wastian še postane minister. Sedaj so pustili Nemci, ki v politiki kaj veljajo, Wastiana popolnoma na cedilu, Še Schmiderer mu obljubljenega županskega mandata za mesto Maribor noče odstopiti, kakor Wastian in njegova milostna želita.

š **Nesreča.** Posestnikov sin J. Roj na Sladki gori pri Cmureku je dne 10. t. m. peljal voz listja skoz globoki in ozki klanec. Ko se je voz nagnil, hotel ga je 18letni Roj podpreti in zabraniti, da se ne bi prekucnil. A teža je bila prevelika. Voz je stisnil Roja tako močno ob steno klanca, da je bil ta čez kratek čas mrlič.

š **»Kmečki strah« riga kakor osel.** Stari lovec H. Semmereyer je nekaj dni zasledoval »kmečki strah« in ga slišal rigati kakor osla. Sicer pravi, da je tak izraz gladnega želodca lasten tudi mačjemu rodu in da slišimo pri krmitvi v menežarijah take glasove iz grl pum in leopardov, toda nam se zdi, da je vse skupaj, kar se je s to skrivnostno zverino doslej uganjalo, prav dobro označeno z »i-a«-oslarijo!

š **Razkritja nešib listov** o raznih ekspenzarjih, telefonskih pogovorih, mastnih obedih, dragih vožnjih kartah na Dunaj, ki si jih je zaračunal dr. Alois Kukovec v zadevi šoštanjske posojilnice, so našla tudi v zmernih liberalnih krogih globok odmev. Govori se celo, da so o teh računih poučeni tudi »na zgoraj«. »Straža« poroča, da si je dr. Alois Kukovec, ko je reševal šoštanjsko posojilnico, zaračunal za en telefonični pogovor 50 K, za dvakratno prenočišče in večerjo na Dunaju 250 kron. To je moralo biti življenje na Dunaju!

š **Gospodarske tečaje** priredi mariborski oddelek Zadružne zveze sporazumno s S. K. S. Z., in sicer po tem le redu: dne 19. novembra v Frankolovem pri Vojniku, dne 20. novembra v Št. Jurju ob Taboru. Začetek na obeh krajih ob 8. uri zjutraj. Tečaji se vrše cel dan. Dne 27. novembra pa bo tečaj za Posavje v Rajhenburgu v kaplaniji. Začetek ob 9. uri. Na teh tečajih predavajo: župnik Tomaž Rožnik, živinorejski instruktor Fr. Krištof in nadrevizor Vlado Pušenjak. Predavanja se bodo tikala narodnega gospodarstva. Pozivamo vse naše zaupnike, posebno častite gospode duhovne in župane v omenjenih krajih, da tečaje primerno razglasijo in sploh skrbe za obilno udeležbo. Posebno povabljena tudi dekleta in gospodinje. — Tudi za Laški trg se pripravlja enak tečaj.

š **Vlom v poštni urad.** V noči na 5. novembra so poizkušali neznani tatje vlomiti v trgovino Ane Mirnik v Št. Petru v Savinjski dolini. Ker pa so jih pregnali, so šli na pošto in tam poizkusili svojo srečo. Ravno ko so poizkušali odpreti vrata v poštni urad, pa so se vsled šuma zbudili domači ljudje, vsled česar so tatovi vse popustili in zbežali. Pustili so na licu mesta razno vlomilno orodje.

STAPINSKEGA DEMISIJA.

Poslanec Stapinski je odstopil od načelstva parlamentarnega kluba Poljske ljudske stranke in od načelstva Poljskega kola, ker ni bil izvoljen v delegacije.

Koroške novice.

k **Doberniga** je celovška trgovska in obrtna zbornica izvolila soglasno za koroškega deželnega poslanca.

k **Brzovlak ga je povozil.** Iz Beljaka poročajo: V soboto opoldne je hotel iti čez tir na tukajšnjem glavnem kolodvoru poduradnik na kolodvorski pošti Jožef Radičnik. V tistem trenotku pa je privozil brzovlak št. 1108 iz Pontafla. Stroj je zgrabil Radičnika in ga povozil. Odrezal mu je glavo od trupla in mu je popolnoma zmečkal.

Razne stvari.

Za kolero je na Ogrskem zadnja dva dni 11 oseb obolelo.

Velikansk požar na Ogrskem. V Szekelyju je zgorel največji mlin v provinci. Goreti je pričelo dne 17. t. m. ob 8. uri dopoldne. Ognjegasci niso dosti opravili, ker je bila prevelika vročina. En delavec je bil nevarno ranjen. Akcijska glavnica mlina znaša poldrug milijon kron, blago pa je bilo po zadnji bilanci vredno 4 milijone 300.000, oprava pa dva milijona kron.

Krvava stavka v južni Afriki. V Durbanu so pričeli stavkati Indijci, ki so bili pri železnici in pri mestni upravi nastavljeni. Pridružili so se jim tudi indijski kočijaži, sluge, kuharji in natakarji. Na sladkornih plantažah je položaj resen. Več Indijcev, ki so sorojake k stavki pregovarjali, se je ustavilo policiji. Ranjenih je bilo 30 Indijcev in en policist. Indijci so zažgali več plantaž.

Osleparjeni morilec grofa Potockega. Krakovski listi poročajo, da je zbral odbor sedmorice za Sycinskega, ki je, kakor znano, pred leti usmrtil gališkega namestnika grofa Potockega, a se mu je posrečilo, da je ušel iz ječe in pobegnil v Ameriko, velike vsote, katerih pa Sycinski nikoli ne bo videl, ker so izginile neznano kam.

Zborovanje gospodinj na Dunaju. Včeraj, dne 17. t. m., dopoldne se je vršilo na Dunaju prvo splošno avstrijsko zborovanje gospodinj. V raznih okrajih se je vršilo 13 shodov, na katerih se je poudarjala draginja živil ter pozvala vlada, naj pri sklepanju novih trgovinskih pogodb varuje koristi konzumentov. V sklenjenih resolucijah se zahteva neomejen uvoz zaklane živine in mesa ob znižani carini, kakor tudi uvoz žive živine in neomejen uvoz prekomorskega mesa, da se tako odpomore draginji mesa.

Cesar Viljem proti tango - plesu. Cesar Viljem je prepovedal častnikom nemške armade in mornarice udeleževati se v uniformi modernih pohujšljivih plesov tango in twostep. Kdor bi ne ubogal, bo moral armado zapustiti.

Veliki viharji v Severni Ameriki. Iz Montreala poročajo, da se je na velikih severno-ameriških jezerih potopilo vsled nočnih viharjev okoli 20 tovornih parnikov v vrednosti 15 milijonov mark. Samo na Huronskem jezeru se je potopilo šest tovornih parnikov. Na stotine ljudi je prišlo ob življenje.

Delavsko gibanje v Ameriki. Iz Houstona poročajo, da je 2500 železničarjev pacifiške železnice med postajama El Pasq in New Orleans pričelo stavkati.

Nezgoda dvornega vlaka. Iz Garmischa poročajo 14. t. m.: Pri dvornem vlaku, v katerem je bil saški kralj, je malo pred postajo skočil en tovorni vagon s tira. Kralj je stopil iz vlaka in šel peš do postaje. Večje nesreče ni bilo.

— **Pretep vojakov s smrtnim izidom v Sarajevu.** V Sarajevu so se ponoči na 17. t. m. stepli topničarji s sanitetnimi vojaki. Artiljerijskega četovodjo Roszlerja je neki narednik sabljo usmrtil, četovodji Ernsta in Nagelreiterja, vsi Nižjeavstrijci, pa nevarno ranil.

Zopet velikanski vihar na Huronskem jezeru. Iz Chicage poročajo: Ponoči na nedeljo je zopet divjal snežni vihar, ki ni za prvim prav nič zaostal. **Na Huronskem jezeru so se tri velike ladje potopile.** Utonilo je nad 275 oseb.

Predsednik italijanskega osrednjega volilnega društva o nalogah katoličanov po zadnjih volitvah. Grof Gentiloni, predsednik društva »Unione ettorale catholica« v Italiji je v razgovoru z urednikom lista »Giornale d' Italia« izrazil razne zanimivosti, ki se ne tolmačijo živahno samo v časopisju, temveč tudi v krogih italijanske zbornice. Gentiloni je izjavil, da so zadnje italijanske volitve sijajno izkazale vrednost političnega dela italijanskih katolikov. Katoličani so se borili v 330 volilnih okrajih oficielno, v 178 okrajih pa so se vzdržali vsake udeležbe in uspeh je sledeči: v 230 volilnih okrajih so katoličani pripomogli svojim kandidatom do zmage. Gentiloni se je v nadaljnjem izjavil proti predbacivanjem od strani liberalnega bloka, češ da so zmerni liberalci pri teh volitvah žrtvovali svoje prepričanje in morali nastopiti proti svojemu boljšemu naziranju. To pa nikakor ni res. Tudi katoliki so se borili na konstitucijonelni podlagi, zahtevali garancijo za konstitucijonelni red ter na svoj prapor zapisali podporo oni politiki, ki je zmožna, dvigniti ekonomično in moralično silo dežele in ojačiti italijanski vpliv v mednarodnem civiliziranem svetu. Ako »Corriere della Sera« in enakomisleči listi nadaljujejo boj proti katoličanom, vsekakor v strahu, da bi mogli liberalci napram katoličanom izgubljati tla, potem se more tem ljudem popolnoma mirno reči: Katoličani morejo popolnoma mirno zreti v bodočnost, sami, brez kompromisov, in oprti na svojo dobro stvar ter v sporazumu z ljudstvom, ki si želi prave krščansko socialne politike. Mi se ničesar ne bojimo, nasprotno, vsa znamenja kažejo, da bomo končno zmagali.

Pes, ki nosi domov denar. Neverjetni dogodek se je pripetil minuli teden v Plznu. Pes nekega tamošnjega gostilničarja v Veleslavinovi ulici se je celo noč okrog potepal. Ko je pa zjutraj pritekel domov, je imel v gobcu nekaj — bankovcev. Kje je dobil pes nenavadni plen, ni znano. Gostilničar je oddal denar policijskemu uradu.

Skromne Parižanke. Te dni je neka Parižanka zahtevala od sodišča, da postavi njenega moža radi zapravljivosti pod kuratelo, češ: drugodi zapravlja, meni pa ne da za najpotrebnejše. K razpravi je mož poslal svojega odvetnika, ki je sodnikom to-le povedal: Ko bi kuratela ne bila poniževalna, bi jo moj klient z veseljem sprejel in bi bil srečen, ako bi nepri-

stransk kurator razpolagal z njegovimi dohodki. Ti dohodki znašajo na leto 40.000 frankov. To bi končno zadostovalo za meščansko družino brez otrok. Toda njegova žena porabi na leto samo za svojo toaleto 23.000 frankov, torej nad 50 odstotkov vseh dohodkov. Na posameznosti troši tako-le: frizer 567 frankov; vsaka dva meseca 16 srajc, vsaka po 255 frankov, nekatere tudi 450 frankov; najcenejši njen klobuk stane 700--800 frankov; za svojo strežbo rabi 9 služabnic in slug. Tu pa še niso vštete obleke, čevlji itd. Ko je bila letos na letovišču, je potrosila na teden po 1400 frankov. Sedaj pa zahteva, naj se njen mož radi razsipnosti postavi pod kuratelo. To je malo preveč. Tako odvetnik, in sodišče je bilo istega mnenja ter je zahtevo gospe G. odbilo.

ODPOKLICANJE RUSKEGA POSLANIKA NA DUNAJU.

Odpoklican je ruski poslanik na Dunaju pl. Giers.

OGRSKA PARLAMENTARNA STRAŽA NA DUNAJU.

Pod poveljstvom podpolkovnika Horvatha se je na Dunaj pripeljal oddelek ogrske parlamentarne straže, ker bodo delegacije na Dunaju zborovale.

Zadnje vesti.

RUSINSKO-POLJSKA POGAJANJA.

Dunaj, 18. novembra. Danes se nadaljujejo rusinsko-poljska pogajanja. Sedaj se gre še za narodnostno sestavo gališkega deželnega odbora in za volilno pravico petih galiških mest: Przemisla, Stanislava, Drohobiča, Kolomeje in Tarnova. Ako se tu doseže soglasje, je kompromis mogoč. Stranke bloka zahtevajo za vsako teh mest po dva mandata, dočim protiblokove stranke zahtevajo za ta mesta proporcionalno volilno pravico. Posebna težava je z Rusini, ki perhorescirajo vsako premembo svojčas sklenjenega kompromisa.

Dunaj, 18. novembra. Pri ministrskem predsedniku se je vršila danes konferenca načelnikov velikih strank o tem, ali se Rusinom da nekaj sej drž. zbora prostih dni za pogajanja s Poljaki. Nemški načelniki so se izrekli za to, vendar s pogojem, da se prej glasuje o predlogi za davek na žganje. Dr. Korošec je imenom hrvaškoslovenskega kluba izjavil, da se sedaj ,ko imajo Rusini pred seboj konkretne predloge, morajo imeti nekaj časa za posvetovanja. Iz načina kako Rusini obstruirajo, je razvideti, da nočejo razbiti zbornice, ampak da hočejo doseči le uspeh v volilni reformi. Izvajanjam dr. Korošca so pritrdili vsi načelniki in pristali na njegove argumente. V posvetovanjih državnega zbora nastopi odmor osmih dni. Danes se debata o davku na žganje dovrši s sklepnim govorom poročevalca dr. Steinwenderja. Glasovanje pa se vrši prihodnji torek. Pogajanja med Rusini in Poljaki se nadaljujejo in je upati, da se ugodno dovrše.

BOSANSKE ŽELEZNICE.

Dunaj, 18. novembra. Danes je železniški minister predložil državnemu zboru predlogo o prispevku države za zgradbo bosenskih železnic.

PREDLOGA O LOKALNIH ŽELEZNICAH.

Dunaj, 18. novembra. V svojem poročilu o bosenskih železnicah je napovedal železniški minister, da vlada takoj po rešitvi malega finančnega načrta predloži predlogo o lokalnih železnicah. Izvršitev te predloge pa da bo odvisna od novih davkov, ki naj pokrijejo izdatke za lokalne železnice. Tako je med lokalnimi železnicami in vilikim finančnim načrtom, ki obsega zvišanje in regulacijo pristojbin pri sodiščih že naprej napravljen iunktim.

JUGOSLOVANSKI DELEGATI IN BOSNA.

Dunaj, 18. novembra. Jugoslovanski člani avstrijske delegacije v bosenskem odseku iz političnih in državnopravnih razlogov niso sprejeli nobenega referata v bosenskem odseku, da imajo popolno proste roke proti politiki Bilinskijevi.

SPOMENIK CESARJU.

Dunaj, 18. novembra. Izšel je oklic, naj se cesarju Francu Jožefu ob 65letnici njegovega vladanja narodi trozveze postavijo na Dunaju spomenik.

DE MEREY OBUPAN.

Rim, 18. novembra. »Giornale d' Italia« poroča, da je avsto-ogrski poslanik pri kvirinalu Merey z Dunaja pisal nekemu prijatelju v Rimu, da je obupan, ker da na Dunaju ne razumejo sedanjega trenutka in nočejo razumeti potrebe, da je zadosti razjarjenemu italijanskemu javnemu mnenju. To je v zvezi z odredbami tržaškega namestnika proti italijanskim državljanom. Te odredbe torej ostanejo v veljavi.

GIMNAZIJA NA SUŠAKU PREOSNOVANA V REALNO GIMNAZIJO.

Zagreb, 18. novembra. Uradni list objavlja odlok, s katerim se gimnazija na Sušaku preosnuje v realno gimnazijo in sicer stopnjema od 1. do 8. razreda. Dve uri na teden se bo poučevalo italijansko kot obvezen predmet.

OBSODBE ZARADI VOHUNSTVA V SARAJEVU.

Sarajevo, 18. novembra. Tu se je pri okrožnem sodišču v Banjaluki končala kazenska pravda proti Todoru Popoviću in Dragoljubu Kosiću zaradi vohunstva. Oba sta bila že leto dni v preiskovalnem zaporu in obdolžena, da sta si v dobi avstro-ogrske mobilizacije nabavila podatke o moči in porazdelitvi čet v Bosni z namenom, da bi te informacije podala srbskemu vohunskemu agentu Milovanoviću v Šabcu. Popovića so obsodili v 10, Kosića pa v 9 mesecev ječe. Oba sta kazen že prestala s preiskovalnim zaporom. Oba so izpustili na svobodo. Državni pravdnik je uložil ničnostno pritožbo.

SRBI OBSODILI BULGARE.

Sofija, 18. novembra. Srbske oblastnije so obsodile 46 Bulgarov, med njimi 11 duhovnikov, ki so bili zaprti v Bitolju, v desetletno ječo pod pretvezo, da je duhovščina za časa albanske vstaje pri službi božji molila za carja Ferdinanda in za bulgarskega metropolita. Ostali obsojenci pa so bili »komitadži«.

NAPREDOVANJE V SRBSKI VOJSKI.

Belgrad, 18. novembra. Uradne »Srpske Novine« prinašajo kraljev ukaz, s katerim se je pomaknilo mnogo rezervnih častnikov na višje stopnje. 430 podčastnikov je uvrščenih med častnike. Veliko častnikov, podčastnikov in prostakov je dobilo srebrne ozir. zlate kolajne.

AVSTRIJSKA ZRAKOPLOVCA NESREČNO PADLA V RUSIJI.

Varšava, 18. novembra. Pri vasi Babice je treščil vihar avstrijski vojni zrakoplov, v katerem sta bila poročnika Palmar in Luter, na tla. Palmar je mrtev, Luter pa težko ranjen, da ne more govoriti. Iz zapiskov, ki so jih našli v čolnu, izhaja, da sta se ponesrečenca dvignila iz kake gališke trdnjave proti Pragi, a ju je vihar zanesel čez rusko mejo.

V GORAH ZAMEDENA.

Dunaj, 24. novembra. 24 let stari asistent južne železnice Ernst Aschenbrenner in asistent državne železnice J. Skofizh sta napravila izlet v koroške gore, od koder se nista vrnila. Boje se, da ju je zamedel sneg.

Z juga.

Iz Zagreba poročajo, da so pri volitvi v akademično podporno društvo zmagali pravaški akademiki z veliko večino.

Rumunija odločiteljica na Balkanu. Dosedanji avstro - ogrski poslanik knez Fürstenfeld zapusti Bukarešto in ga je rumunski kralj dne 17. t. m. v poslavilni avdienci zaslišal. V »Bukarester Tagblattu« knez Fürstenfeld objavlja daljši interviev, v katerem sodi, da je Rumunija v kratkem času zelo napredovala in da je politično in gospodarsko poklicana, da odločuje na Balkanu.

Koliko je veljala balkanska vojna? Težko je dandanes natančno preračunati stroške kake vojne, ker se mora poleg direktnih izdatkov računati tudi z izgubami vojnega materiala, uničenjem raznih stavb in kultur, prekinjenjem trgovine in ne v zadnji vrsti tudi s človeškimi žrtvami, ako se hoče natančno proučiti gospodarske posledice. Pred kratkim so finančno-tehnični komisiji v Parizu predložile balkanske države proračune svojih direktnih izdatkov, ki so jih imele v prvi balkanski vojni od 1. oktobra 1912. do 31. marca 1913. Imela je v tem času stroškov Srbija 226·3 milijonov, Grška 349, Bulgarija 767 in Turška 900 milijonov frankov. To je okoli dve in pol milijardi frankov, h katerim pa se mora prišteti še eno milijardo za razne druge izgube.

Srbsko-turška mirovna pogajanja. se najbrže v kratkem končajo. Srbi so voljni Turčiji dovoliti tiste koncesije, ki so jih Grki dovolili. Posebna komisija izdeluje poročilo, ki bo tvorilo temelj pogajanjem z Vatikanom o sklepanju konkordata.

Srbski trgovci proti trgovinski pogodbi z Avstro-Ogrsko. Iz Belgrada poročajo: »Trgovinski Glasnik« nadaljuje boj proti reviziji trgovinske pogodbe z Avstro-Ogrsko in pravi, da bo škoda, katera bo v prihodnjih štirih letih, t. j. do leta 1917. zadela Avstro-Ogrsko vsled tega, ker je izginil večji del evropske Turčije, dosegla vsoto 260 milijonov. Avstro-ogrske finance bodo to izgubo bridko občutile. Revizija trgovinske pogodbe s Srbijo bi naj pomagala pokriti ta primanjkljaj. Ako hoče Avstro-Ogrska ugodnih trgovinskih zvez s Srbijo, mora biti pripravljena za enakovredne koncesije.

K bojkotiranju avstrijskega blaga v Srbiji. Belgrajski »Mali Žurnal« predlaga, naj bi se iz bojkota izvzelo blago onih avstrijskih tvrdk, katerih gospodarji so zavedni Slovani, in sicer na ta način, da bi vsi avstrijski slovanski narodi osnovali svobodne strogo narodne gospodarsko-trgovske organizacije, neodvisne od vladnega vpliva, ki bi potem stopile v stik s srbskim trg. društvom. Tako bi avstrijski slovanski narodi imeli le korist od bojkotiranja ostalega avstrijskega blaga v Srbiji.

Srbsko kmečko ženstvo se je v zadnjih vojnih časih izvrstno izkazalo. S pomočjo otrok in starcev je letos spomladi obdelalo polje; in ko se je približala jesen in je bilo treba spraviti pridelke s polja — je zopet nenadoma ostalo samo, ker so možje in sinovi znova morali pod orožje radi arnavtskega vpada. In njihove sile tudi sedaj niso odrekle: kakor spomladi so tudi sedaj opravile vse poljsko delo in tako rešile miljone narodnega premoženja. Tu se vidi, kaj pomeni pravo in zdravo kmečko ženstvo!

Povišanje srbskih poslanikov. Srbski kralj je podpisal ukaz, s katerim je vseh sedem srbskih poslanikov povišanih v čin poslanikov prvega razreda. Doslej je imel ta čin samo poslanik v Parizu.

Listnica uredništva.

Dopisnica o obravnavi: Prepozno dobili. Sporočite nam, kako je z zadevo.

Po bolezni

sledi navadno čas, v katerem se ozdravljenec počuti slabega in celo pri najmanjšem naporu utrujenega. To stanje zahteva pri otrocih kakor pri odraslih posebne pozornosti. Poleg tečne hrane zelo dobro služi ozdravljencu vedno lahko prebavljiva

Scottova ribjega olja emulzija

ki mu vzbudi prav posebno še veselje do jedi. V Scottovi emulziji se nahajajoče najfinejše ribje olje, odstrani prej kot skoro kako drugo sredstvo, slabost in telo okrepi ter vzbudi zopet veselje do življenja.

Scottova emulzija učinkuje v poletju ravnotako kot v hladnejših letnih časih.

Cena originalni steklenici K 2·50. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 vin. v znamkah na Scott & Bowne, G. m. b. H., Dunaj VII. in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu ena pošiljatev potom lekarne za poskušnjo.

6

Glasba.

Hribar p. Angelik. Adventne in božične pesmi za mešan zbor. Part. 2 K 40 vin., glasovi po 60 vin.

Grum Anton. Deset adventnih pesmi za mešan zbor. Part. 1 K 40 vin., glasovi po 20 vin.

Hribar p. Angelik-Premrl. Slava Brezmadežni. 1 K 20 vin., vez. 1 K 80 vin. Obsega Marijine, obhajilne in druge pesmi.

Foerster Anton. Deset avharističnih pesmi za mešan zbor. Part. 2 K, glasovi po 40 vin.

Premrl St. 3 Ave Maria za mešan zbor. Part. 25 vin.

Gerbič Fr. Slava nebeške Kraljice. 20 Marijinih pesmi za mešan zbor. Part. 3 K, glasovi po 60 vin.

Foerster Anton. 3 Ave Maria za 1, 2 in 3 glasove z orglami. Part. 70 vin.

Sattner p. Hugolin. Šmarnice. 18 Marijinih pesmi za mešan zbor. Part. 3 K, glasovi po 50 vin.

Sicherl Josip. 6 mašnih pesmi za mešan zbor. Part. 1 K.

Sattner p. Hugolin. Mašne pesmi, op. 9, za mešan zbor. Part. 2, glasovi po 40 vin.

Hladnik Ig. 16 Marijinih pesmi za mešan zbor. Part. 1 K, glasovi po 20 vin.

Grum Anton. Deset blagoslovnih pesmi za mešan zbor. Part. 1 K.

Dr. Kimovec Franc. Rihar renatus. 21 cerkvenih pesmi za mešan zbor. Part. 3 K, glasovi po 40 vin.

Leban Janko. Cerkvene pesmi za mešan zbor. Part. 1 K 40 vin. Obsega Marijine, obhajilne, mašne in druge pesmi.

× × ×

Prijateljem glasbe priporočamo, da si ogledajo našo veliko zbirko antikvaričnih muzikalij za dvoročno igranje na glasovirju. Na razpolago so najrazličnejše skladbe od priznanih mojstrov, kot so: Bach, Beethoven, Behr, Bayer, Brahms Chopin, Cramer, Dvořak, Eilenberg, Haydn, Hummel, Jungmann, Mendelsohn, Mozart, Paderewski, Schubert itd. Muzikalije so na razpolago po čudovito nizkih cenah v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

KATOLIŠKA BUKVARNA V LJUBLJANI.

Brez posebnega obvestila.

✝

Anton Kajfež, c. kr. sodnik, naznanja potrt globoke žalosti, v svojem, svoje hčerke **Jelice** in v imenu vseh sorodnikov, da je njih iskreno ljubljena soproga, oziroma mati, hči, sestra in svakinja, gospa

Danica Kajfež,
roj. Kavčič

dne 17. novembra 1913 po mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v 26. letu starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnce bo dne 19. novembra t. l. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v Radovljici na Radovljiško pokopališče.

Predraga rajnca se priporoča v molitev in blag spomin. 3534

Prosi se tihega sožalja.

Radovljica, 17. nov. 1913.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 18. novembra 1913.

Pšenica za oktober 1914	11·36
Rž za oktober 1914	8·71
Oves za oktober 1914	7·34
Koruza za maj 1914	6·32

Zanesljivo dobro

blago za moške in ženske obleke najdete 3428

„Pri Škofu"

Ljubljana zraven škofije. (Pazite na podobo škofa pri vhodu.)

V prvem nadstropju je veliko skladišče izgotovljenih oblek.

Kurzne cene

dne 17. novembra 1913.

	K	h
Državne rente.		
4% konv. dav. pr. kron. renta (maj—nov.)	81	55
4% konv. dav. pr. kron. renta (jan.—jul.)	81	55
4·2% avstr. velj. papir. renta (febr.—avg.)	84	80
4·2% avstr. velj. srebr. renta (april—okt.)	84	85
4% avstr. zlata renta, davk. prosta	104	10
4% avstr. kronska renta (marec—sept.)	81	90
4% av. kron. renta iz l. 1912 (junij—dec.)	81	55
4% ogr. renta v zlatu	99	10
4% ogr. renta v kronah iz l. 1910.	80	55
4½% ogr. renta v kronah iz l. 1913.	88	50
Druge javne zadolžnice.		
4% kranjsko deželno posojilo iz l. 1888.	—	—
4½% kranjsko dež. melior. pos. iz l. 1911.	92	50
4½% kranjske deželne banke	93	—
4% bosansko deželno posojilo	81	50
4% obveznice Rudolf. železnice	82	—
4% obveznice železn. Ljubljana-Kamnik	92	75
4% obveznice dolenj. železnic	91	—
Srečke.		
4% drž. srečke iz l. 1860. po 500 gld. a. v.	1630	—
4% drž. srečke iz l. 1860. po 100 gld. a. v.	430	—
Državne srečke iz l. 1864. po 100 gld. a. v.	687	50
Državne srečke iz l. 1864. po 50 gld. a. v.	352	—
5% don. uravn. pos. iz l. 1870. po 100 gld.	270	50
3% avstr. zemlj. kredit. srečke I. izd.	—	—
3% avstr. zemlj. kredit. srečke II. izd.	245	50
Bazilika budimp. iz l. 1886. po 5 gld.	26	50
Ljubljanske srečke po 20 gld.	62	50
Rudeči križ avstr. iz l. 1882. po 10 gld.	51	75
Rudeči križ ogr. iz l. 1882. po 5 gld.	31	75
Rudeči križ ital. iz l. 1885. po 25 lir	44	75
Josziv-srečke iz l. 1888.	15	—
Turške srečke	232	—
Srbske drž. tob. srečke iz l. 1888.	28	—
Akcije.		
Avstr. kreditni zavod	621	75
Avstro-ogrska banka	2045	—
Anglo-avstrijska banka	338	40
Dunajsko bančno društvo	511	50
Jadranska banka	410	—
Ljubljanska kreditna banka	406	—
Union banka	584	50
Živnostenska banka	262	50
Avstrijski Lloyd	615	—
Državna železnica	691	10
Južna železnica	105	50
Alpine	784	40
Škoda	781	—
Valute.		
20 frankov	19	09
20 mark	23	56
Sterling	24	09
Rubelj	253	75

Vsa tozadevna pojasnila se dobe tudi v podružnici c. kr. priv. avstr. kredit. zavoda v Ljubljani.

Razne stvari.

Materinska ljubezen. Angleški listi pripovedujejo pretresljiv dogodek materinske ljubezni. V Alderneyu živi delavka Carriova v veliki bedi s svojimi osmimi otroki. Najmlajše dete, Bertka, je stara dve leti in pol. Ta dedeklica je dušica cele vasi. Lase ima zlate in kodraste, oči pa velike in modre, kakor da jih je ukradla z neba. Nedavno tega je prišla v rečeno vas bogata gospa iz Londona. Ko je zagledala krasno deklico, je kar obstala. Sklenila je, da jo vzame za svojo. Mati pa ni hotela o tem ničesar slišati. Tudi ni odnehala, ko ji je bogata gospa ponudila za dete 160.000 K, s pogojem, da se mati odreče vseh pravic do deklice. Revna, v bedi živeča mati je pač dobro vedela, kaj bi zanjo pomenila velikanska vsota, ali vendar je ponudbo zavrnila. Rekla je bogati gospej: »Rajša ostanem v pomanjkanju, kakor da bi zabarantala svoje lastno dete.« Enakih nazorov je bil tudi mož, ki se je zvečer od dela domov vrnil. Kako čudno se sliši ta genljiv dogodek v naši ciniški dobi. Take reči se dandanašnji ne dogajajo in ne pišejo!

Električna železnica med Dunajem in Požunom in Dunajem in Brnom. Meseca decembra bodo otvorili brzovozno električno železnico iz Dunaja v Požun. Vožnja po novi železnici bo trajala med navedenima mestoma komaj dve uri. Zgraditi nameravajo tudi brzovozno električno železnico med Dunajem in Brnom, kar bi bilo velikega pomena za moravsko industrijo, ki ima ravno v Brnu kot znano svoje središče. Železniško ministrstvo je izdalo za to železnico že koncesijo.

Projektil za uničenje zrakoplovov. V nemškem vojnem ministrstvu preizkušajo nov projektil, ki je namenjen za uničevanje zrakoplovov. Novi projektil ima v svoji notranjosti jeklen zračni vijak, ki se po izstreljenju iz topa avtomatično izloči iz projektila. Kakor hitro pride vijak v dotiko z zrakoplovovim ovojem, začno vrteče se vijakove lopatice trgati ovoj, vsled tega začne uhajati plin in je uničenje zrakoplova gotovo. Projektil užge tudi vsak plin, skozi katerega leti. Akoravno je tak projektil zelo nevarno orožje, vendar sam na sebi ni eksploziven in je pred strelom brez nevarnosti in le malo poškodovan, ko pade zopet na zemljo. Nevarnost, v kateri se nahajajo lastne čete pri streljanju dosedanjih granat proti zrakoplovom, je bila že davno dognana, novi projektil pa ne bo v nobenem oziru povzročil škode, in ako pade na zemljo, je brez nevarnosti za ljudi.

Avstrijski nadvojvoda — vseučiliški dijak. Nadvojvoda Maksimilijan, mlajši brat nadvojvode Franca Jožefa, je bil pred kratkim vpisan na dunajski univerzi kot reden slušatelj. Po dolgem času je on prvi nadvojvoda, ki obiskuje avstrijsko univerzo. Nadvojvoda je pred kratkim napravil, kakor znano, zrelostni izpit na neki dunajski gimnaziji in se sedaj vpisal v juridično fakulteto, ker se hoče baviti z državnopravnimi študijami.

Slovo od turške cigarete. Kavala s svojim zaledjem je prišla v grško posest in s tem je izgubila turška cigareta svojo »narodnost«. Kot »turške« slovite cigatere so namreč vse iz vzhodne Makedonije. Sandžak Drama, distrikt Ksanthi kakor tudi večji del sandžaka Serres so pravzaprav prava domovina finega turškega tobaka. Skoro vse prebivalstvo v teh krajih se živi od pridelovanja tobaka. V Kavali sami, kakor tudi v njenem okolišu je doslej tekmovala turška tobačna režija pri nakupovanju finega tobaka z zastopniki največjih evropskih in amerikanskih tobačnih tovaren. Produkcija dobrega in zelo finega tobaka v zaledju Kavale je izredno velika. Na leto znaša povprečno: v Serresu okoli 1.200.000 kg, v Drami 2,700.000 kg, v Pravi 1 milijon kg, v Nevrokopu kakih 500.000 kg, v Djumi 500.000 kg in v Kavali sami kakih 300.000 kg. Poleg tega pa pride še v poštev produkcija tobaka v Ksanthiju, Gümuldjini in Chech Dumi v višini 2,300.000 kg na leto. Za ves ta tobak je Kavala izvozna luka, odkoder se odpošilja tobak v Evropo, Ameriko itd. Izvoz tobaka preko Kavale znaša na leto povprečno 9 milijonov kilogramov v vrednosti 36 milijonov frankov. Te na tobaku bogate pokrajine je sedaj Turška izgubila in prešle so v last Grške in deloma tudi Bulgarije. Kmalu bodo grške in bulgarske cigarete preplavile svet in turške ne bodo ostale niti v spominu.

Kako se na Ogrskem širi židovstvo. Te dni je izšla knjižica, ki ji je naslov »Propadanje madjarstva«. Po njej posnemamo sledeče zanimive številke: Leta 1912/13 je na ogrskih vseučiliščih študiralo medicino 1813 katolikov, 201 grško-katolikov, 382 reformirancev, 209 luterancev, 16 unitarcev in — 2231 židov. Zemljišč imajo židi v lasti 2,116.279 oralov, v najemu pa 2,715.189 oralov. Zanimivo je, da so se saške velike županije na Sedmograškem znale še najbolj ubraniti židovskih pijavk. V velikih županijah Brašov (Kronstadt) in Sibinj (Hermanstadt) nimajo židje niti pedi zemlje v lastnini ali v najemu, medtem ko so madjarske velike županije, kjer obsega židovska lastnina do 15, židovski najem pa do 68 odstotkov vseh zemljišč. — Daleč je spravila gospodujoča klika s svojim blaznim raznarodovalnim delom tudi madjarsko ljudstvo: v suženjstvo židov! Zato pa tej kliki po celem svetu slavo poje baš in edino židovski žornalist!

Naravna **Bilinska kisla voda**

najbogatejši alkalični (natron-lithion) kisiec na Češkem. Izborna dietetična namiza pijača. O vrednosti bilinske izvolite vprašati hišnega zdravnika. 3851

Konfekcija

za moške, ženske in otroke v veliki izbiri po zanesljivih stalnih cenah v podružnici tvrdke R. Miklauc

„Pri Škofu“

Ljubljana, Pred Škofijo štev. 3,

(Medena ulica).

Poseben oddelek I. nadstropje Cenik na zahtevo brezplačno in poštnine prosto. 2622

V najem se da pod zelo ugodnimi pogoji

gostilna in trgovina

v Logatcu, Brod štev. 14. Ondi je tudi pripraven prostor za kupčijo z lesom ali s senom. 3506

ČILNICA

za krojno risanje, za prikrojevanje in izdelovanje ženskih in otroških oblek

Reza Hubmayer

Ljubljana, Mestni trg 24, II. nadstropje.

Pouk se vrši v tečajih ali pa posamezno. Prodaja vsakovrstnih krojnih vzorcev za angleški in francoski način. Naročila sprejema od 12. do 1/2 1. opoldne in od do 7. zvečer. 2852 4—1

500 K Vam plačam, ako Vaših **korjih očes, bradavic** in **trde kože** tekom 3 dni brez bolečin ne odpravi moj uničevalec korenin **Ria-mazilo.** — Cena lončku z jamstvenim pismom **1 krono.** 336

Kemény, Kaschau (Kassa) I. Poštni predal 12/160 Ogrsko

! Odkar zajtrkujem in južnam !

sladni čaj

ne maram za noben drug zajtrk in se čutim **zdravega, močnega** in **prihranim polovico denarja v gospodinjstvu tudi na mleku in sladkorju.** Za dojenčke ni boljšega redilnega sredstva. Take pohvale dohajajo vsak dan pri zopetnih naročilih Trnkoczy-jevega **sladnega čaja,** znamke **SLADIN** pri izdelovatelju, lekarnarju Trnkóczy v Ljubljani zraven rotovža, kateri je vzgojil s sladnim čajem svojih 8 zdravih otrok. Po pošti najmanj 5 zavitkov K 4·—, poštni zavitek 5 kg po 15 zavitkov K 10 — franko. Zavitek 1/4 kg po 60 vin. tudi pri trgovcih. Glavne zaloge na Dunaju: v lekarnah Trnkóczy, **Schönbrunnerstraße 109, Radeckyplatz 4, Josefstädterstraße 25. V Gradcu: Sackstraße 4.** 109

Kupujte le vžigalice: V korist obmejnim Slovencem!

Avtomatična past!

Za podgane K 4·—, za miši K 2·40, ujame brez nadzorstva do 50 komadov v eni noči. Past za ščurke edina te vrste, na katero se ujame na tisoče ščurkov v eni noči, á K 2·40. Povsod najboljši uspeh. Pošilja po povzetju **Franc Humann, Dunaj, 2. Bezirk, Aloisgasse 3/24.** Mnogo pohvalnih pisem. Pred manj vrednimi ponarejanji se svari. V c. in kr. vojaških skladiščih v vporabi. Telefon 23.446.

Proda se kompletna 3525

kopalna oprava

še skoro nova, popolnoma v dobrem stanu, radi preselitve. Ogleda se lahko vsak dan pri lastniku **Anton Maver-ju** zaloga mengiškega piva Metelkova ulica 13, **Ljubljana.**

Sanatorium Emona **v Ljubljani,** Komenskega ulica 4.

Privatno zdravišče za notranje in kirurgične bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli.

Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. kir. odd. dež. bol.

Nič več draginje!

Vsako ***sredo*** *in* ***soboto*** *se prodajajo*

ostanki različnega blaga

za obleke in perilo skoro polovico cenejše kakor v celih kosih pri tvrdki ***„HERMES“*** *Brata Wokac, Selenburgova ulica štev. 5,* ***v prvem nadstropju*** *(nasproti glavne pošte).* 3378

Našim stalnim in en gros- odjemalcem oddajamo ***nepremočljive pelerine****, najboljše kakovosti, pod lastno ceno, samo do novega leta.*

Dežne plašče v vseh barvah in velikostih po najnižjih cenah priporoča

Angleško skladišče oblek

3528 ***O. Bernatović,*** *Mestni trg 5—6.*

3025

Klobuki
Cilindri
Čepice
Kravate
Rokavice
Srajce
Nogavice
Žepni robci
Naramnice
Dežniki
Prof. Jagrovo
Trikot perilo
Za lovce:
Pletene telovnike
Dežne plašče itd.

Modna in športna trgovina

P. Magdić

Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Št. 24173. 3514

Razglas.

V smislu § 37. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano se javno naznanja, da so proračuni o dohodkih in troških za leto 1914 in sicer:

1. mestnega zaklada;
2. mestnega ubožnega zaklada;
3. zaklada o meščanski imovini;
4. ustanovnega zaklada;
5. mestnega loterijsko-posojilnega zaklada;
6. amortizačnega zaklada mestnega loterijskega posojila;
7. mestnega vodovoda;
8. mestne elektrarne;
9. mestne klavnice in
10. mestne zastavljalnice

že sestavljeni in da bodo razgrnjeni v mestném knjigovodstvu štirinajst dni,

od 15. do 28. novembra letos,

javno občanom na vpogled, da vsakdo lahko navede svoje opazke o njih.

Magistrat deželnega stolnega mesta v Ljubljani,

dne 13. novembra 1913.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Tisk: »Katoliške Tiskarne«. Odgovorni urednik: **Jožef Gostinčar,** državni uslanec.